

Молода Україна

1-2

Молода Україна

ЛІТЕРАТУРНО-ХУДОЖНІЙ
І
ГРОМАДСЬКО-ПОЛІТИЧНИЙ
ЖУРНАЛ
УКРАЇНСЬКОЇ ДЕМОКРАТИЧНОЇ МОЛОДІ
В СПОЛУЧЕНИХ ШТАТАХ АМЕРИКИ

1-2

ЗМІСТ

Бол. Сюсюра — На Київ. (вірш)	4
Юрій Дивнич — 35-річчя великого історичного акту і однієї провокації	5
Проф. Б. Подоляк — Жертви грудневої трагедії (18-річчя розстріля- них в справі Кірова)	9
Микола Понеділок — „Лейтенант Флаєв” (п'єса).....	20
Д.- гвардії майор — Чому я покинув СРСР? (оповідання повоєнно- го втікача)	28
Андрій Мироненко — Кахівська ГЕС	31
Іван Ш-ий — В Об'єднаних Націях (про українську демонстрацію)....	34
Ол. Сіверс — Гордий ювілей міста Нью Йорку	40
Йосип Гірняк — Кіногарячка	43
Г. Вс.-д. — На кого йти вчитися?	52

Хроніка ОДУМ.

Молода Україна

Головний редактор — Володимир Дубняк

Адреса редакції: P. O. Box 49, New York 9, New York.

„Moloda Ukraina” — Young Ukraine — Published by the
Ukrainian Democratic Youth Association of U. S. A.

P. O. Box 49, New York 9, N. Y.

Wolodymyr Dubniak — Editor

Друкарня Ukrainian American Press, 133 East, 4th St. New York 3, N. Y.

Філія ОДУМ Чікаго

Зіна Дубовик

Володимир Сосюра

НА КИЇВ!

Я знаю, ми знищимо зміїв,
ми будемо в рідному, „там”, —
„На Київ, на Київ, на Київ”,
колеса дзвенітимуть нам.

Обличчя зорі ясночоле
засяє у очі мої,
крізь вікна кружлятиме поле
і в димці блакитній гаї...

Вагони у вітрі, у дзвонах
і верби на вечора тлі,
і люди на шумних перонах,
і щастя вгорі й на землі.

Як радісно дихають груди...
Вже блиснув Славута... Огні!..
Так буде, так буде, так буде,
Я вірю, я знаю, не в сні...

Мов вітер весною повіяв
крізь сніг, що в обличчя нам б'є.
„На Київ, на Київ, на Київ”,
есе стукає серце моє.

35-річчя великого історичного акту і однієї провокації*)

Юрій Дивнич

Пізнього вечора 19 листопада 1917 року, на засіданні Малої Ради, президент Української Центральної Ради Михайло Сергійович Грушевський урочистим, як каже літописець тих подій, голосом читав 3-й Універсал. Безсмертні слова того акту лунають у наших ушах і досі, як лунали тоді, як лунатимуть вони у свідомості багатьох і багатьох прийдешніх українських поколінь:

„Народе Український і всі народи України!

„Однині, Україна стає Українською Народньою Республікою.

„...оповіщаємо:

До території Народньої Української Республіки належать землі, заселені у більшості Українцями: Київщина, Поділля, Волинь, Чернігівщина, Полтавщина, Харківщина, Катеринославщина, Херсонщина, Таврія (без Криму). Остаточне визначення частин Курщини, Холмщини, Вороніжчини, так і сумежних губернь і областей, де більшість населення українська, має бути встановлено по згоді організованої волі народів”.

Цими словами, яких Україна чекала 700 років, були перекреслені не тільки всі намагання російського тимчасового уряду, вбити ще в колисці нововідроджену українську державність, всі ті тисяча років невдач, рабства, кривавих нищень України, триста років жорстокого панування Російської імперії, яка декретувала, що України не було, нема і не буде.

Та хіба ж тільки це?

Спитаймо себе: коли і якими актами Україна в її тисячолітньому існуванні, була оформлювана в таких межах? За останніх десятиліть гетьманщини, в державно-правне поняття України входили тільки Чернігівщина і Полтавщина. За Хмельницького до цих двох провінцій додалися Київщина, Волинь і Поділля. Була окремим статутом оформлена, сучасна Катеринославщина і частина Херсонщини, як землі Війська

*) Промова на вечорі журналістичної секції Літературно-Мистецького Клубу в Нью Йорку, в листопаді 1952 р.

Запорозького. Ще далі в глиб історії ідучи, бачимо державно-правне оформлення тих чи тих клаптів української землі Галицько-Волинським та інш. князівствами. І тільки за Володимира Великого, мала українська держава не менші території, як оголошена 3-им Універсалом Українська Республіка. Пізніше, ніколи не були оформлені державно-правно, як українські території, ні Харківщина з Донбасом, ні Таврія, ні Одещина. Москва оформляла ці землі, то як Новоросію, то як свій Юго-Западний Край, то ще як інакше. І недарма вже в 1919 році, коли українські вояки в жорстоких боях власною кров'ю підписували 3-й Універсал, російські демократи і ліберали випускали праці на кшталт от такої: Могилянський, Н. К. „Прошлое и настоящее Новороссии”. (К вопросу о посягательстве Украины на Новороссию). Одесса, Изд-во „Русская культура”, 1919, ст. 36.

В цих працях „науково доводилось”, що вся південна Україна своїм складом населення — московська земля.

Поки російські більшовики не прийшли до влади, вони спекулювали гаслами самовизначення націй, і Ленін писав глузливі статті з характерними заголовками: „Не демократично, гражданин Керенский!” (Правда, 2 червня 1917); „Украина и поражение правительственных партий России”. (Правда, 17 червня 1917).

Сидячи в заплілі і готуючись до перевороту, Ленін спеціальною статтею „Україна” (Правда, 15 червня 1917), вітав проголошення I Універсалу Української Центральної Ради. За Леніним слідом, повторюючи його демагогічні гасла, підтюпував і спец ЦК РКП по національним справам Йосип Сталін.

Так коштом легковажного шовінізму Керенського, вони хотіли завоювати собі довіря українського народу і приспати його пильність. Бо наспраєді, вони обоє не допускали й на мить відокремлення в дійсності України в окрему державу, надто ж тоді, коли вони прийшли б до влади.

Те, що я далі говоритиму, досі не було предметом уваги нашої політичної думки, ані спеціальних дослідів. Матеріяли про ті справи опублікували в 1920-х роках українські комуністи. Напр. „Матеріяли та документи про Донецько-Криворізьку Республіку”. Літопис Революції. 1928. ч. 3. ст. 245-286.

Мова йде про спробу червоної Москви, що прийшла на зміну білої, зірвати одним провокаційним замахом великий акт 3-го Універсалу — інтеграцію українських етнографічних земель, які ніколи в новій історії не були державно-правно оформлені, як українські. Найхарактерніше в тій провокації те, що вона була скерована не тільки проти УНР, а й проти інтеграції українських земель у формі УРСР.

Переповім коротесенько основні факти цієї провокації.

Вже через тиждень після проголошення 3-им Універсалом Української Республіки, член Сонаркому Росії Сталін урядово виступив з протестом, що „Ц. Рада сверху, самовольно присоединяет к себе все

новые и новые губернии, не спрашивая жителей этих губерний, хотят ли они войти в состав Украины. Мы все здесь думаем, что в таких случаях вопрос должен и может быть решен лишь самим населением путем референдума и проч. Поскольку Ц. Рада этого не делает, а совершенно произвольно и сверху аннексирует новые губернии, она сама разоблачает себя, как организацию не демократическую...”

Ці слова були сказані в телефонній розмові (Петроград-Київ) представник СНК Росії, з представником УСДРП Поршем і представником київської обласної організації РСДРП(б) Бакінським. Частина їх була опублікована в „Правді” тодіж таки, але Сталін не включив цього у свої „Сочинения”. Затаєна була і відповідь, у тій же телефонній розмові, Порша Сталінові: „Про приєднання до України Ц. Радою губернь згори, повинен вам заявити, що ви глибоко помиляєтесь. Ще до Універсалу, катеринославський, харківський і херсонський селянські губернські з’їзди висловились за приєднання до України. Катеринославський, і, якщо не помиляюсь, харківський і одеський совети робітничих і солдатських депутатів висловились за приєднання. Оце все”. („1917 год на Киевщине”... Київ: ДВУ, 1928, ст. 534).

До цих слів Порша можна додати лише те, що Ц. Рада дістала від населення усіх українських повітів Курщини, Вороніжщини і т. д. прохання, оформлені на правних з’їздах депутатів, про прийняття їх територій до складу України. Але з огляду на загрозу московсько-української війни, Ц. Рада не хотіла задовольняти покищо тих прохань, надіючись, як сказано в Універсалі, полагодити ті справи шляхом дипломатичних переговорів.

Перед лицем такого факту, в Російському Совнаркомі панувала певна розгубленість. Утворення Українського Советського Уряду в Харкові не розв’язувало справу, бо він не мав підтримки населення і, крім того, **українська частина того уряду вимагала створення радянської української інтегральної держави, в межах проголошених 3-м універсалом.** Цю групу очолював Скрипник, який нізащо не погоджувався на скасування 3-го Універсалу Центральної Ради в частині кордонів України. В цих умовах, ЦК московських большевиків і Совнарком Росії ідуть на нечувану і в тих умовах страшенно небезпечну для України і всього її дальшого майбутнього провокацію.

Провокація полягала в тому, що Москва, одночасно з посилююю російських військ під командою Антонова і Муравйова проти України, засилає зброю до своїх партійних осередків в Харкові, Донбасі і Катеринославі та доручає тим осередкам **організувати місцеві советські республіки: Донецько-Криворізьку, Одеську, Таврійську, Донську.** Утворюються уряди цих „республік”, на чолі яких ставляться прислані з Петрограду і Москви большевики. Видаються декларації, від імени населення цих губернь, що ці республіки нічого спільного з Україною не можуть мати. Антонов у своїх спогадах стверджує документами, що утворення цих „республік” було проведено

з прямої санкції Сонаркому Росії. Антонов-Овсенко „Записки о гражданской войне” Т. I. Москва 1924. ст. 187-188.

Українській же Советській Республіці давались лише тих п'ять губерній, на автономію яких, зрештою, наприкінці погоджувався і Керенський.

Треба визнати, що ті нечисленні українські комуністи, які в той час входили до українського советського уряду, категорично на цей провокаційний розподіл України не погодились. Максимум на що їх змусили — це визнання федеративного союзу цих п'яťох советських республік на Україні, але незабаром і від цього відмовились. Бош Євгенія, сама не українка, але член укр. сов. уряду, описує в своїй книжці „Год борьбы” Москва, 1925, знущання московських агентів — „урядів” тих „республік” над укр. сов. урядом. Йому в Харкові дали приміщення в тюрмі, зривали випуск газет, цькували його в своїй пресі, так само, як і уряд Центральної Ради., (статті в „Юге России” — органі уряду „Донецько-Криворізьської Республіки” від 20 березня 1920 р.). І безумовно їх тодіж таки зліквідували б зовсім, коли б у той час могутні хвилі української національної революції не погнали раз і два, і три, московські окупаційні війська з України і цим не примусили Леніна — цього освободителя на словах і загарбника на ділі, визнати факт, стверджений 3-м Універсалом: **мінімальні межі України, які їй забезпечила живучість українського народу, що протягом 18 і 19 століття непомітно заселив нові обшири і запліднив їх навіки своєю працею й культурою.**

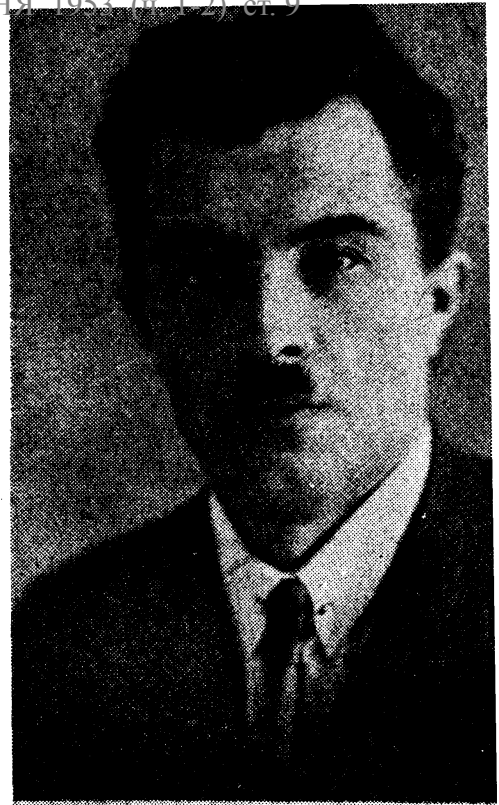
Роком пізніше, до меж 3-го універсалу приєдналися волею Галичини і її землі. Україна, не дивлячись на поразки і інтервенції ворогів з усіх чотирьох сторін світу, ішла переможно вперед. Сьогодні й Об'єднані Нації визнають і закріплюють міжнародними актами Україну соборну, таку, якою вона в своїх юридично оформлених межах не була ще ніколи в світі, — аж до акту престолюшення Української Народньої Республіки 19-20 листопада 1917 року і акту соборности 22 січня 1919 р.

От чому 3-й Універсал становить собою велику переломову подію в усій українській і навіть східньо-європейській історії. Поруч із цією подією, стоїть підла провокація розподліу України, яка ганебно провалилась під тиском сил українського народу і яку ми теж мусимо пам'ятати, бо московські творці тієї провокації сьогодні прикидаються „творцями української соборної державности”, (див. промову В. М. Молотова, на ювілейній сесії Верховної Ради УРСР, в день 30-річчя Радянської України, „Правда Украины”, 25 січня 1948).

Жертви грудневої трагедії

проф. Б. Подоляк

(До 18-ї річниці розстрілу групи українських письменників по т. зв. справі Кірова).

Кость Буревій

1. Причини терору

1-го грудня 1934 року, в Ленінграді, відповідальний співробітник обласного партійного комітету ВКП(б) Л. В. Ніколаєв, забив видатного большевицького вельможу, секретаря ЦК і Облкому ВКП(б) С. Кірова. Як тепер уже доведено, убивство це сталося чисто на романічному ґрунті. Ця кривава драма у самих верхах большевицьких можновладців свідчила лише про моральний і духовний розклад диктаторської верхівки. Але Сталін вирішив це використати, щоб радикально розрахуватися з усіма своїми не тільки політичними й ідейними ворогами, але й опозиційно чи критично настроєними суспільними групами, течіями та окремими одиницями. Застреленого, з пістоля зрадженого і осміяного молодого чоловіка, старого розпусника С. Кірова, Сталін, за допомогою слухняної йому політичної поліції і пропаганди, перетворює на великого державного мужа, що його смерть „від зрадливої руки ворога”, трапила „на боевом посту”.

В наслідок цього по всьому ССРСР відразу ж пройшла хвиля страшного терору. Поспішно монтувалися провокаторами з НКВД численні „терористичні групи”, куди зараховували всіх підозрілих і непевних. Ці групи, згідно з законом-ухвалою Президії ЦК ССРСР, від 1-го ж грудня 1934 р. були негайно і масово розстріляні.

2. Наші жертви

В національних Союзних Республіках жертвами цієї кривавої вакханалії впали насамперед діячі культури і науки. В Україні цей безприкладний терор почався розстрілом „терористично-націоналістичної організації”, що її змонтовано було з групи видатних письменників, науковців і політичних діячів. Ця трагічна дата у нашій вільній емігрантській пресі завжди відзначається, як дата смерті „28”. Ця традиція уста-

лилась від числа жертв, що були знищені в НКВД, згідно з „Вироком воєнної колегії верховного суду ССРСР в місті Києві,” 15 грудня 1934 року. (Вирок оголошено було в „Правді” за 18 грудня 1934 року).

Згідно з цим вироком, колегія верховного суду 13-15 грудня розглянула справу 37 обвинувачених в тероризмі і безапеляційно ухвалила: 28 осіб до розстрілу, а 9 — „в виду вияснених нових обставин постановила направити на дослідование”.

Серед „направлених на дослідование” були: письменник, видатний діяч доби УНР — А. Крушельницький; старий діяч галицької групи українських соціал-демократів Ю. Бачинський, видатний публіцист і теоретик, автор знаменитої книги „Україна ірредента” (1895 р.), де вперше гасло „Самостійної України” („Вільна, велика, політично самостійна Україна, одна нероздільна від Сяну по Кавказ”), було теоретично і економічно обґрунтовано; поет В. Мисик, проф. В. Левицький; колишній старшина січових стрільців, член української делегації, що її очолював проф. М. Грушевський, на конгресі II-го Інтернаціоналу — П. Дідушок (Гельмер), видатний у свій час діяч боротьбістів — Л. Ковалів та інші.

Чи значило це, що цих 9 українських патріотів, „направлених на дослідование”, врятувалися від страшного кінця, який їм визначили сталінські кати? Чи значить це, що не будучи розстріляними в пропам'ятну ніч з 15 на 16 грудня 1934 року, вони, тим самим, не стали жертвами кривавого терору?

Ні, це не значить. І так воно не є. Ці дев'ять українських патріотів, що їх тимчасом залишило було живими, напевно для якихось нових провокаційних амальгам, в своєму повільному умиранні в сталінських концтаборах зазнали чи не більше страждань і жаху, ніж ті 28 смертників, що згинули від куль енкаведиського ката в морозну грудневу ніч 1934 року.

Ми хочемо виправити цю помилку в нашій свідомості, що постала в наслідок чисто емоційної реакції. Ніхто із 37 підсудних на процесі 13-15 грудня 1934 року свободи і життя не побачив. Всі вони в різний час в різних умовах, і муках згинули. Тому для нас груднева трагедія 1934 року, визначається не тільки символічною, але й справжньою і реальною її цифрою — „37”.

3. „Терористи”?

У вирокі виїзної сесії верховного суду, щодо всіх цих 37 українських патріотів було сказано так:

„Суд ствердив, що більшість обвинувачених прибули до ССРСР через Польщу, а частина через Румунію, маючи завдання виконати на території УСРСР низку терористичних актів.

Під час затримання в більшості обвинувачених одібрано пістолі і ручні гранати”.

Чи відповідало це хоч в якійбудь мірі правді?

Із 37 засуджених, 8 осіб нам є ближче неznані. Ніде і ніколи цих прізвищ в українському культурному чи громадському житті нам не доводилось зустрічати. Але решта 29 засуджених є імена відомі, якщо не широким масам народу (як наприклад: Гр. Косинка, К. Бу-

ревій, Д. Фальківський, А. Крушельницький та інш.), то принаймні у вужчому колі їх фахової та культурної праці (як Л. Ковалів, В. Левицький, Р. Шевченко та інш.). Лише одна родина Крушельницького, Ю. Бачинський та Р. Сказинський приїхали недавно із Галичини, яка ще тоді належала до Польщі. І то приїхали офіційно, з дозволу і допомогою советського посольства, як люди, що протягом довгого часу своєї просоветської орієнтації заслужили повного довір'я і в їх лояльності не було сумніву. Решта ж — ніколи, принаймні, за час існування советської влади, з жодного закордону не приїжджали. Вони там (в УСРР) жили, там в усіх на очах працювали, там виростали. Отже навіть з цього погляду вся та вище зазначена судова аргументація нелегальним переходом кордонів (більшість!), знайденими пістолями і гранатами є звичайна брехня і провокація убивників. Не можна забувати, що ніколи, ні перед процесом, ні під час процесу, ні після нього не було надруковано, чи то в пресі, чи то в будь-якому збірнику, жодних фактів, жодних документів, які би стверджували правдивість цих обвинувачень.

Але провокаційність всієї цієї амальгами доводить ще такий факт: десь весною 1934 року (приблизно у травні), було заарештовано трьох молодих науковців у Харкові: К. Півненка, Г. Проценка, С. Матяша. Пройшло кілька місяців в НКВД і через повний брак будь-яких доказів і фактів злочину, десь у листопаді їх випустили, але зобов'язали негайно покинути Україну. Числа 26 чи 27 листопада, автор цих рядків зустрів на вулиці Харкова К. Півненка, який жартома розповів, що з їхньої „терористичної” організації вийшов пшик, але вони все ж таки мусять покинути межі України з правом вільного руху в безмежних просторах Сибіру. До цього він, мовляв, зараз і готується. Але не судилося йому та його товаришам „вільно” міряти сибірські простори. Постріл у Ленінграді 1 грудня, вирішив

Григорій Косинка

Поет Дмитро Фальківський

назавжди їх долю. Їх усіх було негайно схоплено знову. Тепер уже непотрібно було ні доказів, ні фактів їхнього злочину. Досить було колишньої підозри чи доносу в тероризмі. Їх прилучили до спішно змонтованої амальгами і за два тижні розстріляли. Цей факт говорить сам за себе. Нема сумніву, що саме такими „терористами” були всі 37 жертв грудневої трагедії.

4. Символіка поколінь

Серед цих „терористів” згинула, як знаємо, ціла група (шість осіб) українських письменників. Ця шістка символізує собою три покоління борців за українське державно-культурне відродження.

Перше — найстарше покоління (А. Крушельницький, К. Буревій) символізує собою тих, що підготувляли революцію 1917 року, а з нею і відродження незалежної української держави. Друге — (Дм. Фальківський, Гр. Косинка) це те, що було активними борцями-воєнками української національної революції і виявниками свідомости народу відродженої української держави. Третє — (О. Влизько, В. Мисик) це ті, що, як громадські й культурні одиниці, прийшли до творчого, мистецького і культурно-політичного життя вже після революції, як одгриміли її громи, як спалахнуло несподівано українське культурне відродження 20-х років.

Ця символіка поколінь, що їх доба терору московського централізму всіх уклала до одної ями, не випадкова і вельми проречиста.

Познайомимось з тією першою когортою жертв, що їх зазнала лише українська література.

Антін Крушельницький (1878 — ?).

Письменник і громадський діяч, сучасник І. Франка, Лесі Українки і М. Коцюбинського, автор великого роману з доби визвольних змагань „Рубають ліс” та багатьох інших повістей і оповідань, автор численних наукових розвідок про українську історію, шкільництво, культуру, активний діяч і послідовний соборник, за доби революції — член уряду Української Народної Республіки (міністер освіти року 1919) і один із творців і провідників воз'єднання всіх українських земель в Єдину Соборну Державу. В 20-ті роки, в добу, сказати б, Шумского-Хвильового-Скрипника, в добу, поза всім, розквіту української культури, мистецтва, науки, а з цим і української совєтської державности, він починає в Галичині редагувати радянофільські „Нові Шляхи”, орієнтується на Совєтську Україну, як на реальний факт творення української держави. Десь на початку 1930 року, на пропозицію М. Скрипника, за офіційним дозволом совєтської амбасади, з цілою родиною переїжджає в совєтську Україну. Цей крок А. Крушельницького не був зрадою українській ідеї. Це була лише велика помилка, хоча й продиктована почуттям соборника і патріота. Але хіба ж він, а зокрема М. Скрипник, який намагався стягнути в Україну все активне, національно свідоме і творче, могли думати, що за якихось пару років від їх плянів не залишиться нічого, що запанує, як правдиво визначив В. Винниченко, „дикий московський централістичний націоналізм”, який вогнем і мечем знищить не тільки їх особисто, а й сотні тисяч рядових творців і будівників пореволюційної України. За цю свою помилку і довір'я А. Крушельницький заплатив своєю, і синів своїх, кров'ю. Ця кров горітиме у віках і осерігатиме у майбутньому всіх від подібної помилки.

Як згадує С. Підгайний у своїх спогадах, А. Крушельницький, після грудневого процесу, відбував своє повільне умирання разом з дочкою на Соловках. Влітку 1937 року розлучили його і з цією дочкою. Це був страшний і останній удар. Чаша терпінь переповнилась. Нерви не витримали. В нелюдській напрузі від туги за правдою, від злоби до безмежного панівного злочинства, від усвідомлення повного безсилля будьщо зарадити в цьому — збожеволів старий наш письменник і активний діяч доби революції і національного відродження. Де, як, і коли кінчив він своє життя — невідомо.

Константин Степанович Буревій (1888 — 1934).

Своєю політичною діяльністю, з дореволюційних часів починаючи, і десь 1923 роком кінчаючи, він був мало, або й зовсім не зв'язаний з українським національно-визвольним рухом. Політичний діяч великих масштабів (старий член партії російських соціалістів-революціонерів, член її ЦК, пізніше — провідник її лівого крила*), довголітній політичний в'язень царських тюрем і каторг, публіцист, літературний та мистецький критик, поет, сатирик і драматург. Автор книжки спогадів про царську тюрму і каторгу — „Мертві петлі”. Книжка була готова до друку, але під час арешту автора потрапила разом з ним в НКВД. Чи зберігається вона десь в архівах НКВД, чи спалена як неприємний документ правди знищеного автора, тепер не відомо.

К. Буревій відомий також, як автор веселих, політично-злободенних, драматичних ревію: „Хами”, „Овечі сльози”, „Чотири Чемберлени”, „Опортунія”, „Парадиз” та інші, автор гостро-актуальної, сучасної, хоч і прикритої історично-минулими образами — „Павло Полуботко”, кількох монографій з історії театру, малярства та цілого ряду статей з літературної критики і публіцистики, що розкидані по багатьох тогочасних російських і українських часописах. В цій своїй літературній діяльності він виступає, крім справжнього прізвища під різними псевдами: Едвард Стріха, Варвара Жукова, Б. Джамішвілі.

Але найбільшої популярності зажив Едвард Стріха. Своєю диверсійною, в футуристичному таборі — поемою „Зозендропія”, та знаменитим листуванням з приводу цього з метром українського футуризму М. Семенком, загадковою смертю, в Амурських горах, як про це повідомила була „Нова Генерація” (орган укр. футуристів) у ч. 10 за 1928 рік і нарешті „воскресіння” Стріхи та його убивче саморозкриття цієї афери на сторінках „Літературного Ярмарку” (ч. 8 за 1929 рік). Коротко цей епізод виглядав так:

У „Новій Генерації”, органі футуристів, здається, в кінці 1927 і напочатку 1928 року появилися: сенсаційне листування між вождем укра-

*) Варто згадати такий епізод, що залишився в пам'яті сучасників:

Під час розколу есерівської партії у 1918 році, незабаром померлий у Нью Йорку провідник правого крила есерів Віктор Чернов, раз, в хвилини глибокого роздратування головним опонентом з боку лівих К. Буревієм, імпровізував був таку віршовану строфу, яка стала ходячою в партійних есерівських колах:

Могу я слушать, что угодно:
И двери скрип, и бури вой,
Но не могу сидеть спокойно,
Когда глаголет Буревой.

їнського футуризму і мітичним поетом, „дипкур'єром”, Едвардом Стріхою і уривки, дивовижних своєю словесною еквілібристикою та безсенсовою „заумністю”, поезій („шедеврів” за визначенням М. Семенка) останнього. Раптом, десь з серпня 1928 року і листування, і друкування „шедеврів” Стріхи припиняється. А в жовтневому числі „Нової Генерації” появляється „некролог” і повідомлення від редакції про „несподівану смерть Едварда Стріхи, який під час мандрівки у Мурманських горах зірвався з стрімкої скелі і трагічно загинув”. Тут же повідомлялося, що дружина загиблого поета Олена Вебер разом з „Новою Генерацією” збирають матеріяли до біографії і готують повну посмертну збірку творів поета. Після того ім'я Едварда Стріхи на деякий час зникає. Але „безсмертний” Стріха виникає швидко на сторінках позагрупового „Літературного Ярмарку”, де крім знаменитих своєю політичною гостротою інтермедій, вмістив „Одвертого листа до „Нової Генерації”, М. Семенка й інших хутористів” („Літературний Ярмарок” ч. 8, 1929 рік), в якому гостро і дотепно розкриває всю цю прецікаву історію.

„Великий винахідник Михайло Семенко, — писав він, — визнавши геніяльність Едварда Стріхи, сів у калашу. Тепер Семенка душать кошмари: він боїться, що Едвард Стріха його розміняє... Щоб відсунути небезпеку, Семенко обертає себе на жону-мироносицю: пиши некролога: „Трагічна смерть Едв. Стріхи” та листа з фальшивим підписом („Олена Вебер”), в якому видає себе за мою „дружину” і просить присилати йому матеріяли до моєї біографії”...

Перейшовши на умисно звульгаризовану віршовану форму, він на закінчення кпив собі так:

Гей, Семенко!
Тобі звучать мої признання із ереба:
У мене є жона — Зозе,
і на цю ролі, Семенко,
мені тебе ніяк не треба!

К. Буревій умів зло кпоти і сміятися із своїх літературних противників. Навряд чи хтось у цьому йому дорівнював. Його інтермедії до 8 числа „Літературного Ярмарку” залишаються досі кращим зразком глибокого політичного памфлету і сатири, яку подано в формі легкої, дотепно і тонко зробленої, пародії і езопівщини.

Езопівська мова, сатира і пародія, в умовах підсоветських, вже в той час були жанром небезпечним для сталінського „нового курсу”, який щойно народжувався. Але втричі небезпечний цей жанр був у руках такого, колись непримиренного і сильного противника більшовизму, а тепер активного діяча українського культурного відродження, як К. Буревій.

Його ім'я ставало явно небезпечним і небажаним для диктатури Сталіна. Щоб спокійніше йти до мети диктатор, очевидно, наказав поставити це ім'я на індекс. При першій зручній нагоді — постріл 1 грудня в Кірова — його хапають, обвинувачують у „тероризмі” (есер же!) і, незважаючи на відсутність будь-яких доказів і фактів злочину, знищують.

Дмитро Фальківський (1898 — 1934)

Вперше виступив, як поет 1924 року в тогочасних місячниках: „Червоний Шлях”, „Життя і Революція”, „Глобус” та інш. Якийсь невимовний смуток, туга за чимсь омріяним і нездійсненим, відчуття

В день пам'яті Героїв Крут в Філадельфії. На знімці голова філії ОДУМ М. Гречаний, секретарка Віра Русанівська та група одумівців серед молоді і старшого громадянства.

трагізму й нової колізії сучасних днів — такий був основний тон перших поетичних виступів молодого поета, так його сприйняв і полюбив читач.

Звідки ж цей сум, безнадійність, відчуття трагізму і горде заперечення „клятого життя”? Автор — син робітника з цегельні на Поліссі (село Липки Кобринського повіту). Працював, злидарював, і одночасно вчився в Берест-Литовській гімназії. Умови життя, соціальні контрасти рано штовхнули молодого ідейного юнака до революційного підпілля. Революція й найрадикальніші гасла суспільної перебудови колишньої царської імперії були для нього єдиним справедливим шляхом, що мусить всім гнобленим, а значить і його подвійно гнобленому народові, принести повну і всебічну свободу. Тому він відразу і беззастережно стає в лави воїнів революції і фанатично бореться за здійснення свободололюбних гасел її. Але, коли революція одгреміла, коли настав час „мирного будівництва”, коли поет, склавши зброю перейшов до відбудови культурної ділянки праці, почав пильно придивлятися, якже реалізуються в житті ті ідеї за які він кілька років боровся на фронтах, ризикуючи життям, то він побачив, що замість очікуваної свободи, добробуту і щастя народ наш зазнав ще гірших злиднів, ще тяжчих поліційних примусів і ще важчого тягару від новонародженої, пажерливої советської партбюрократії. Це було для ідейного юнака-поета великою трагедією. Звідси — сум, конфлікт з дійсністю, занепад. І що головне поет вперше, можливо, зрозумів що трагедія українського народу якраз у тому, що хтось третій („хтось з-заду”), скориставшись з його роз'єднання, з його братовбивчих війн і чвар, підступно знищив його сили і спанував їх. Ця трагедія народу драматично показана в вірші „Зійшлись обое на багнетах” (Вапліте, ч. 2, 1927 р.). На фронті громадянської війни зійшлися на багнетах: з одного боку — батько, з другого — син. Зійшлись і непорушно завмерли. Не піднесеться рука ні в того, ні в того.

На перекошенні обличчя —
Не біль, не втома: дикий сказ...
— Хоч би вже швидше... Хоч би швидше...

Хоч-би зараз...
І довго ждали б два багнети,
(В очах кривавий перелив)
Та хтось із-заду з кулемета
Обох скосив.

Ця символіка говорить сама за себе.

Поет таких настроїв і мотивів був, з погляду офіційного політичного курсу, ворожий сталінській добі. За свою правду, за духовне заступництво, за обдурений народ, за несуголосність настроїв з офіційним курсом він мусів був умерти. В цьому і тільки в цьому був його „тероризм”.

Але для сталінських катів цього було досить.

Григорій Косинка, справжнє прізвище — Стрілець (1899 — 1934).

Нележить до найблискучішої плеяди пореволюційних наших новелістів.

Добрий майстер сюжетної новелі, блискучий, темпераментний, з іскрою Божою, оповідач, проникливий і глибокий знавець людини в усій її і побутово-культурній складності — Григорій Косинка в нашій пореволюційній літературі посідає своє оригінальне і йому тільки властиве місце. Наші критики люблять часто творчість Косинки пов'язувати з іменами В. Стефаника, С. Васильченка і М. Коцюбинського. Але такий зв'язок, на мою думку, чиста умовність. Гр. Косинка не є ані епігоном, ані наслідувачем нікого з цих своїх попередників. Він духовно і творчо пов'язаний органічно з тим самим світом ідей і образів, що й його попередники. Але він зовсім по-новому, по-своєму, по-косинченому підходить до того світу і своєрідно, йому тільки властивим ритмом і тоном, відтворює його. І ця творча манера зовсім не робить його „останнім з імпресіоністично-народницьких новелістів”, як це колись твердив Фелікс Якубовський, а навпаки, вона свідчить, що стара імпресіоністична манера пройшла, як і все живе, велику еволюцію і в нових пореволюційних умовах дала зовсім нову, відмінну, змодифіковану якість.

Глибокий природній оптимізм і віра в людину проймають всю творчість Гр. Косинки. Оптимізм і віра ця впливали у нього з його уміння бачити живу, не уявну, не вифантазовану, а реально діючу людину саме його часу. Людину з усіма її добрими і злими, людяними і жорстокими, моральними і аморальними вчинками і рисами. Колись Т. Осьмачка писав, що коли на Косинку глянути так з першого погляду, то в його добрих блакитних очах, в його одвертому, усміхненому обличчі можна було вчитати: „Все на світі прекрасне, коли ми його не знаємо, а тільки чуємо про нього”. Цим підкреслено дуже влучно його активізм, життєрадісність і, водночас, здоровий, з селянського прикорня успадкований, критицизм.

Це, по-суті, була якраз та риса, для якої місця в новому безправному радянському суспільстві не було. Нікого з тих хто вмів оригінально, самостійно і незалежно думати (а Косинка був з таких), доба сталінського абсолютизму вже не терпіла. Звідси обвинувачення в „тероризмі” і трагічна передчасна смерть від кулі ката НКВД.

Василь Олександрович Мисик (1907 — ?)

Найменше на еміграції відомий, а в Україні й поготів забутий.

Поет виключного обдарування, суворого, дисциплінованого, я би сказав, математичного розуму, (явище надзвичайно рідкісне серед за-

гального, нестриманого в своїй розхристаності, українського ліричного світу), першою своєю збіркою поезій „Трави” (1927 рік, в-во „Вапліте”) привернув до себе увагу всієї літературно-критичної суспільності і заслужив відразу цілковите визнання у найвибагливіших цінителів поетичного слова. Його, двадцятилітнього юнака, тоді відразу було прийнято бездискусійно у високе Олімпійське лоно поетів. В його поетичних можливостях і перспективах ніхто не сумнівався. Самий факт, що першу його збірку поезій видало таке виключно вибагливе до мистецтва слова в-во, як „Вапліте”, говорить сам за себе. Уже перший його вірш-сонет „Зона”, що надрукований був, коли автор мав усього шістнадцять років (Червоний Шлях, ч. 1, 1923 р.), зробив його ім'я в літературних колах відомим, а такий строгий критик, як М. Зеров у своєму річному огляді поезії 1923 року з особливим наголосом відзначив безсумнівного нового поета. Таким дебютом мало хто може похвалитися. Але це не закрутило голови молодому юнакові. Осяяний признанням і славою поета, цей скромний селянський син з незакінченою середньою освітою, приїжджає до столиці України і сідає за науку. Він насамперед студіює чужі мови. Серед них особливої уваги надає — англійській, яку опановує так, що вільно читає і перекладає сучасну англійську й американську літературу. Навряд чи хто знає, і навряд чи знає тепер ще живий американський письменник **Джон Дос Пасос**, що першим перекладачем на українську мову кількох його творів (зокрема „42-гої паралелі”) був саме В. Мисик. Згодом (1931 року) вийшла перший раз українською мовою збірка „Пісень та поем” славного шотландського поета Роберта Бернса теж у перекладі і з докладною передмовою В. Мисика.

Рівночасно він багато пише і друкує свої поезії у багатьох тогочасних місячниках: „Вапліте”, „Плуг”, „Літературний Ярмарок”, „Пролітфронт”. Під псевдом В. Норд пише ряд критичних статтів і рецензій. 1929 року виходить друга його збірка поезій — „Блакитний міст”. 1930 — третя і остання — „Чотири вітри”. Починає вивчати східні мови (турецьку, іранську). Багато мандрує. На кінець 20-х років його увагу приковують народи Середньої Азії: Таджикистан, Узбекистан, Туркменістан. Він пильно вивчає історію, культуру і побут цих народів, живучи цілими місяцями там. Його жахають факти завоювання цих народів російською імперією і захоплює героїзм їхнього спротиву. Свої спостереження і студії над історією і культурою цих стародавніх народів Середньої Азії він опублікував у великому циклі нарисів, що друкувалися в кількох числах „Пролітфронту” за 1930 рік, а 1931 — вийшли окремою книгою „Тисяча кілометрів”. Але це був тільки попередній матеріал до майбутнього роману про велич і трагедію середньоазійських народів, який плянував написати В. Мисик.

Та здійснити цей великий задум йому не вдалося. Невблаганна рука терору обірвала творчу діяльність поета на 27-му році життя. На мистця високої моральної чистоти і гуманності поклали тавро „терориста”. Його не розстріляли в трагічну грудневу ніч 1934 року, але відвезли на повільне умирання у Соловецький концтабір. Яка його дальша доля — не відомо. Одно тільки ясно: український народ втратив у розцвіті сил поета великого звучання і можливостей.

Олекса Влизько (1908 — 1934).

Наймолодший з поетів серед замучених 37 жертв. Перший його вірш „Серце на Норд” був друкований, коли йому було 17 років.

Перша збірка поезій „За всіх скажу”, вийшла одночасно з Мисиковою (в-во „Книгоспілка”, 1927 р.). Дивний деталь: це був єдиний з молодих поетів того часу, що успіхом свого дебюту дорівнював В. Мисикові. Як і Мисика, Влизька відразу прийняли на літературний Олімп і про право його на це навіть не сперечалися.

Неспокійний, хвилюючий, з романтичним викликом, вільно, як у свою хату пришов був цей дев'ятнадцятилітній юнак в українську поезію середини 20-х років. Позбавлений природою багатозвучний світ чути (глухий) і свої великі почуття поета висловити вголос (німий), він всю свою снагу і великий внутрішній вогонь мистця перетопив у писане слово.

Якби можна помножити серця,
Я помножив би тисячу раз!
І роздав би, роздав би, роздав би,
Як проміння моєї снаги,
Так, щоб світ загорівся і став би,
І розбив би старі береги!

Повний самовідданості, щирого юнацького активізму, ідеї, поет світоглядний в повному розумінні цього слова, він проте ніколи не збивався на плаский, „бляшаний патос” офіційних віршомазів. Він уникав бути „дутою горою”, він не хотів „бути новим „героєм” старого стандарту”, він усією силою свого небуденного таланту прагнув високостів людського духа, його „безмежне серце — повне сонцем!” нестримно прагло до високомистецької „пісенної осіянової краси”. Його мучив стандарт, сірість, пересічність і плаский утилітаризм сучасності, де

„Од крови, од життя, тріщин, аж шкірі жарко! —

Давно анахронізм і Данте і Петрарка, і зовсім недоречний геніяльний Рафаель!

(„Лірика Фауста” — „Літ. Ярмарок”, ч. 2, 1929 р.)

Він полюбляв епатації. Час від часу любив чимось здивувати сучасників. Тут, власне, ґрунт його залицання до „Нової Генерації”. Звідси і той знаменитий лист з 1927 чи 1928 року з якоїсь дніпровської відпочинкової санаторії, де, якщо пам'ять не зраджує, було написано так:

„З сумом повідомляю, що поет Олекса Влизько (тут стояла точна дата — Б. П.) купаючись у Дніпрі втопився.

Сусід по санаторії”.

Листа було складено в товаристві бешкетних друзів і надіслано в усі редакції тодішніх часописів. Цей бешкетний жарт поета і його друзів, своєю несподіванкою справив враження. Поет Антін Шмигелський в „Народному учителі”, критик В. Коряк в „Комуністі” відразу поділилися своїм сумом з громадянством. В. Коряк писав, що ми втратили великого поета, який багатьма рисами йому чомусь нагадував Байрона. І коли на другий день цих некрологів до редакцій згаданих і інших столичних газет з'явився сам „утоплий” поет з візитами, вимагаючи прояснень, то це була справжня ревелюційна подія, яка довго забавляла літературні й журналістичні кола столиці України.

Наприкінці 20-х років поетові пощастило зробити подорож до Берліну. Позбавлений мови і слуху поет умів геніяльно, глибше від інших, бачити. Все, що він бачив, занотував у блискучі репортажі, які згодом вийшли окремою книгою: „Поїзди йдуть на Берлін”. Книж-

ка дістала гостру, осудливу критику. Офіційні доглядачі знайшли у ній багато недозволеного і крамольного. За поліційним кодексом нової „сталінської доби” поетові дозволялось бачити в світі тільки те, що допомагало зміцнюватись новій диктатурі. О. Влизько побачив силу недозволеного. Але й не тільки побачив, а й написав. Для советських умов це було більше ніж нелосяльно. З того моменту ім'я його, очевидно було теж поставлено на індекс. Це значило, що доля його вже вирішена. Через пару років його долучають до групи терористів і знищують.

Так, життя, безумовно, небуденного поета, яке шойно починало мужніти і творчо стверджуватись, було назавжди гвалтовно припинено.

**

Стільки загальних думок про грудневу трагедію 1934 року.

Ми згадали тільки шість мистців українського слова, що впали в цей час від кулі ката, або загинули в нелюдських концтаборах ССРСР. Але це тільки невеличка частка від цілого покоління діячів українського відродження і величезної когорти творців науки, культури і мистецтва, що загинули в муках у криваву добу сталінських чисток України.

Пройдуть роки, століття, тисячоліття. Про катів і розпинателів українського народу згадуватимуть з почуттям ганьби, прокляття і ненависти. Імена ж ними замучених — незгасимою пошаною і славою горітимуть у віках.

СТВОРЕНО РАДУ МОЛОДІ ПІВНІЧНОЇ АМЕРИКИ

В днях 28 і 29 березня в місті Ніагарського водопаду в Канаді відбулась перша конвенція всіх українських молодечих організацій Канади і США. Створено Раду Молоді Північної Америки та вибрано постійну президію. З метою координації та спільної праці.

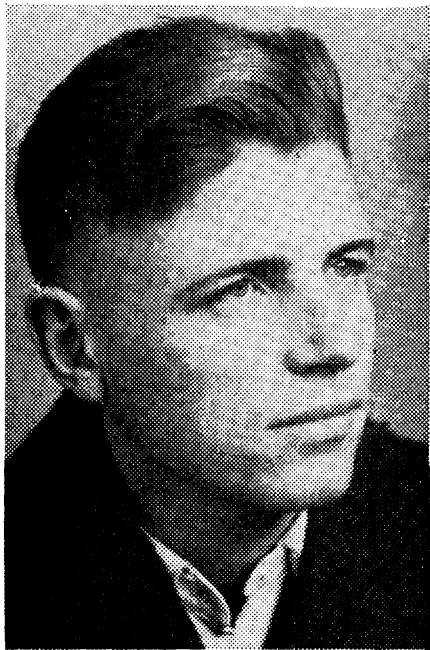
В склад президії обрано: Волтер Бакад (голова Ліги Молоді Північної Америки) — президент, Володимир Дубняк — від ОДУМ, заступник і голова політичної комісії в США, Василь Гладун (від МУН) — заступник і голова політичної комісії в Канаді.

Українська громада Нью Йорку відзначила 75-річчя відомого діяча з часів

Української Народної Республіки проф. Арнольда Марголіна.

На знімці: представник ВО УНРади в США др. С. Витвицький промовляє на ювілейному вечорі в УВАН. Сидять: Др. А. Марголін, проф. О. Ветухів, п. Мілена Рудницька, проф. С. Драгоманів.

Молодий письменник-гуморист і драматург. Автор п'єс „Знедолені”, „Лейтенант Флаєв” та цілого ряду перекладів на українську мову драматичних творів, гуморесок, нарисів та оповідань.

Микола Понеділок

» ЛЕЙТЕНАНТ ФЛАЄВ «

ДРАМА НА 5 ДІЙ.

П'єса зображує життя підсоветської української родини — її страждання-муки, її спротив і її невмирущість.

Короткий опис I дії.

Вночі в столиці розліплено протибільшовицькі листівки. Комуністична верхівка шаленіє від люті. Масові арешти не дали жодних результатів.

Напасти на слід підпільної організації не вдається. Несподівано ранком до особого відділу міліції з'являється комсомолец Олександр Голуб і повідомляє, що його рідна мати минулої ночі виносила з хати листівки і передавала якимсь невідомим особам. Матір заарештовують. Син став героєм. Про нього пишуть советські газети, прославляє його советське радіо.

II ДІЯ

КАРТИНА 2.

(Кімната допитів). За столом Флаєв.

Гучномовець — „Увага, увага”!! Говорить Київ. Продовжуємо передавати вістки з Радянського Союзу. Сьогодні в Києві молодий комсомолец Олександр Голуб віддав до рук радянських органів безпеки свою матір, агента ворожої країни, що провадила підступну, підливну роботу в СРСР. За цей героїчний вчинок комсомольця Голуба нагороджено орденом Леніна... Тбілісі... Свинарка артілі...

Флаєв — (натискує гудзик, гучномовець вмовкає). Пішов вгору наш Саша. Я підніс його. Думаю, що студент не буде у мене в боргу, віддячиться (натискує гудзик, входить вартувий) — Фотограф!

Флаєв — Одноманітне, нудне життя. Як годинник безугавно тік-так, тік-так (входить фотограф). Принесіть останні фото. Справи треба оформляти (фотограф вийшов).

Входить Негара з Сашою.

Флаєв — Негаро, чув ти? (показує на Сашу). Представлений до нагороди. (фотограф вносить „папки” і виходить).

Негара — А він от бач — ніяк не візьме себе в руки. Про тебе заговорить вся країна. А ти як квашений.

Саша — Я? Ні. Але звикнути до цього дуже важко.

Флаєв — Тут навіть звикати нічого.

Саша — Якось дивно... Вчора матір мав...

Негара — А сьогодні диявола...

Флаєв — Гірше ще... Гірше. З дияволом ми можемо ще контакт зв'язати, бо у нас обох хоч одне спільне є: — і ми, й диявол проти Бога. Що ж спільного між колишньою твоєю матір'ю і нами?! Як між проваллям і високою горою.

Негара — А потім ти маєш матір і тепер.

Флаєв — (здивований). Не бовкай, як спросоння.

Негара — Ну певно! Він має матір — партію більшовиків. Вона його виховує і виводить на соняшний шлях щасливого життя. Ця опіка більш вартісна, як природні відчуття матері. Вона народить і крапка, і без турботи партії блукало б неприкаянно дитя моральним байстрам по світу.

Флаєв — Не чекав від тебе такого ґрунтового розуміння ролі партії (тисне руку Негарі). Тепер до діла (Саші). Я тебе запросив сюди, бо ти можеш дещо підтвердити при допиті матері. Батька твого я хочу теж дещо запитати.

Саша — Він десь зник з дому.

Флаєв — Він у нас. Для початку процедури мені тебе не треба. Відпочивай у цій кімнаті. Там є журнали, книги. Не буде нудно. При потребі я тебе закличу. (Саша і Негара виходять).

Флаєв підійшов до дверей, дав знак вартовому. Потім вкрай задуманий, нехотя переглядає папери. Бурмочить пісню.

„Над страной весенній ветер веет,
С каждым днём всё радостнее жить...

Фу! В очах вже мережить від праці. А її що день, то більше, (переглядає папір). (Входить літня жінка).

Дарія — Повітря!... Боже мій... Повітря!

Флаєв — Виходь, ковтай! А Бог тепер не має сили. Його давно звільнили вже з посади. Сідай!

Дарія — Ти мабуть, чоловіче маєш матір? І знаєш, що вона великих мук знести не може. Я натерпілась вже доволі. Синів двох революція забрала, а одного на превелику силу довчила до студента.

Флаєв — Куди ти гнеш, не доберу?

Дарія — Туди, де вічний спокій. Прощу, щоб мучили мене не довго. Кінчайте зі мною поскоріш. Радше кремезним кулаком покінчіть враз зі мною, аніж знущатися над моїм старечим тілом кожної години.

Флаєв — Солодко виводиш. Ще й прохання, тремтливий голос. Та це ж ти не в гостях, не за чайком, а на допиті. Там ти могла розказувать, сьорбаючи ріденьке з чашки, про революцію, про синів мертвих і живих. Навіщо ти мені це повідаєш?

Дарія — Хотіла б я синка побачити востаннє, бо знаю, коли дасте таку вечерю, як обід в льоху, то я загину.

Флаєв — (сміється). Так палко любиш свого сина?

Дарія — Коли свого ти маєш, то зайве запевняти. О, мій Сашуня! Не був ти навіть дома, як мене забрали. Повернешся із інституту і не спіткнешся на порозі з матір'ю. Знаю, гірко будеш плакати за нею, побиватися. Із горя припадатимеш до сліду, де ходила мати.

Флаєв — Твій Саша, видко, ніколи тебе не кривдив, не ображав.

Дарія — Найбільші кривди мати синові прощає, а про дрібницю нічого й казати.

Флаєв — Бачу, що він тебе не абияк шанував і жалував.

Дарія — В таку шалену добу дні замалі, щоб жалувати матір. Він в інституті, а я домашній вартовий. Лиш ввечері вряди-годи посидимо годинку. Він на слова не щедрий, а знаю, що має серце золоте і втрата матері — велика рана йому в серце.

Флаєв — Філософ. А знаєш що, стара? Я не такий скажений деспот, як ти гадаєш. Я не нехтую твоїм бажанням. Мені насправду жаль, що син твій не попращавсь з тобою. Отож поки ти тут, ти зможеш з ним поговорити. Я потурбуюсь, щоб він сюди чимшвидш прийшов.

Дарія (слізю). В мене забракло вдячних слів, яких ви за цей вчинок заслужили. Їх обмаль в мене. Дякую.

Флаєв — Без зайвої лірики. Хоч перед побаченням із сином ти мусиш мені дещо розповісти — це плата за благородний мій учинок. Інакше контракт я поламаю. Фактично ніяких розповідей і не треба, лиш з'ясувати декілька питань. Ну як, ти згідна?

Дарія — Побачу.

Флаєв — Уже контракт надщерблений. Я тобі роблю таку приємність, через яку ризикую поплатитись головою. Ти сина рідного побачиш і тут, біля столу, будеш з ним розмову вести. Лиш декілька формальностей.

Дарія — Кажіть.

Флаєв — Минулої ночі ти розліплювала листівки в околицях столиці?

Дарія — Не тільки в околицях, а й в центрі Києва. Я це разів із шість вже повторяла. Не думаю, щоб ви вагались в правдивості цих слів. Під підлогою, в спальні, при арешті знайшли рештки згаданих листівок — це в додачу до слів моїх.

Флаєв — Одна встигала розліплювати листівки по всіх кутках мільйонної столиці?

Дарія — Одна.

Флаєв — І ти карабкалась, карга, на дзвіницю бувшого собору?

Дарія — Так!

Флаєв — Одною ногою в могилі стоїш, а дерлась на дзвіницю?

Дарія — Так!

Флаєв — Сама дряпалась на телеграфний стовп?

Дарія — Сама.

Флаєв — Це передмова. Тепер закручую я гайки. Кажі усіх, хто працював з тобою. Давай прізвища твоєї організації, інакше зараз вмреш, не побачившись із сином. **(Павза).** **(Флаєв бере лист паперу).** — Диктуй.

Дарія — Пиши.

Флаєв — Отак би зразу. Отже перший.

Дарія — Дарія Голуб.

Флаєв — Знаю, далі.

Дарія — Більш нічого.

Флаєв — Ти ще глузуєш з мене? Не досить тобі мук, які ти куштувала? Я накажу — і з тебе шкіру знімуть, а ти ще будеш дихать, облита кров'ю, ти будеш смикатись, як підсвинок під тупим ножом. А головне, ти сина не побачиш.

Дарія — Ціною людських жертв я не бажаю бачитись із сином.

Флаєв — Мало катували **(павза).** А де ваша друкарня?

Дарія — Не знаю.

Флаєв — Іди, провітрюйся, згодом я ще раз тебе спитаю. (Натискує. Входить вартовий). Виведіть!

Вартовий — Єсть! (Вартовий поспішно виводить арештантку).

Флаєв — У чому криється така упертість? (Відмикає службові двері ліворуч). Сашо, іди сюди! Тобі, певно, набридло листати книги.

Саша — А знаєте, у вас тут страшно.

Флаєв — Така робота. Але не гаймо дармо часу. Ти комсомолец. Сьогодні-завтра орден блищатиме у тебе на грудях. Ти авангард радянського народу. Ти гордість всіх республік. Любимець партії. І твій обов'язок віддячитись країні за увагу.

Саша — Я допомагаю.

Флаєв — Знаю. Ти дав нам в руки початок чорного клубка. Але розплутати ми його не можемо. Твоя мати ні пари з вуст про своїх побратимів. Ні одного прізвища не вимовила, крім свого. Я вас обох зведу сюди. Ти поскаржись матері, що тебе нестерпно мучать. І лиш тоді ти матимеш спочинок, коли вона признається, хто з нею працював і де прихована їхня друкарня.

Саша — Я не можу матері дивитися увічі.

Флаєв — Полохливий авангарде! Не сором себе! Одягни найсумнішу маску і дій. І я про тебе розповім наркомун. Допоможи розкрити кубло гадюче. Це твій святий обов'язок.

Саша — Я б не хотів тепер із нею розмовляти.

Флаєв — Я розумію твоє становище. Це справа не із легких, але ж ми і не такі долали перешкоди. Для великої ідеї інколи треба й лукавити, міняти шкіру. Іди, передивись ще раз газети. Обміркуй гарненько як почнеш ти з нею говорити (проважає його до лівих дверей). Обкручую, тоді смикну, і здобич у руках. (Підходить до протилежних дверей, відхиляє їх). З п'ятого кабінету до мене!

(Чути голос вартового. — Єсть з п'ятого до вас).

Флаєв — А зараз нацькую я Сашиного батька (Входить літня людина) Сергій Голуб, ти знаєш, твоя дружина сьогодні може й гігнути.

Сергій — Чую від вас.

Флаєв — І тебе це не хвилює?

Сергій — Вам легше буде, коли я скажу „так”?

Флаєв — Мені ні холодно, ні жарко. Я гадаю, ти можеш полегшити її невдячний, скрутний стан.

Хор філії ОДУМ і православної церкви в м. Ньюарк, штат Нью Джерсі.

Сергій — Я знаю, чого ви добиваєтесь. Я вже казав, що дружина від мене з усім крилася.

Флаєв — На твою думку, де може бути їхня друкарня?

Сергій — Не знаю.

Флаєв — У мене є останній спосіб — нагані до стіни. Але я не хотів би цього. Я знаю, вона ще жити хоче. Отож, коли добра ти їй бажаєш, урозуми її, щоб вона розкрила рота. Навмисне я відходжу, щоб вам просторніше було говорити. На твоїй совісті життя дружини. Поквапся скористатись доброю нагодою. Знечев'я схибиш, жаліти ні на кого буде. **(Дає знак. Входить, хитаючись, знесилена Дарія. Розстербнута одіж. Безладно розплелися коси... Водить язиком по спраглих устах).**

Флаєв — (глянув на Сергія, мов кажучи, „попрацюй з нею” — і вийшов).

Сергій — Замучили тебе, Одарко?

Дарія — **(сіла).** Замучили, Сергію. Останні зуби вибивали. Б'ють, б'ють зомлію, водою бризкають і знову починають. Три гайдуки дебелі, молоді роками, як наш Саша, все поралися біля мене. І кожний по разі ногами попід боки. Скоріш би, Сергію, перебороть ці муки. Мабуть ніхто на світі так не любить спокійну, глибокомрійну смерть, як я. Її всі проклинають. Тікають від її обіймів. А я її обіймів так жадаю... Для нас це певне остання зустріч. Хоч поговоримо серце — у серце, як ще ніколи. Що не доскажемо тепер, пізніш поділимось, коли зустрінемося, не в цьому земному пеклі, а там, у вічній тиші й прохолоді. Я тебе виглядатиму, Серьожа.

Сергій — Недовго прийдеться мене чекати, Дарко.

Дарія — Не кажи так, Сергію. У нас ще Саша є. Замість мене будеш йому доглядати дітей, наших внучат. Скажи по-щиро, з долонею на серці, ти сердишся на мене?

Сергій — За що?

Дарія — Що через мене ви маєте багато клспоту.

Сергій — **(оглядається).** На тебе сердитись не можна. Ти варта не зневаги, а пошани, великої, Одарко, шани, у всіх, кому свобода найдорожча, кому свавілля, терор середньовічний осоружні. Даремно крилася від мене, тобі я був би добрий помічник.

Дарія — Серьожа! Твої слова мене втішають. Хотіла б знати, якої думки Саша?

Сергій — Він молодий. Піде дорогою, яка найлегша. Він не погодиться іти тернистим шляхом.

Дарія — А багато молодих пішли тернистим шляхом. Може і він піде, бо той шлях благословен від Бога.

Сергій — Найперш скажу про основне, бо вернеться слідчий до кімнати, щирій розмові нашій прийде край. Одарко, тобі рятунку вже немає. Нехай тебе втішає, що ти страждаєш за людей... Не видавай нікого. Уми — ні слова з уст.

Дарія — Старенький мій, розумний. Дякую тобі, я так і роблю, як ти мені оце порадив. Тепер скажу тобі я основне, щоб не забула, або, борони Господи, не встигла. На плиті, в зеленій каструльці недоварене м'ясо. Довари, Серьожа, порубай дрібненько-дрібно. Тоді дістань муки із скрині, і зготуй на вечір котлетки для Сашуні. Воно голубятко, мабуть, цілий день голодне. Плаче. А завтра встань удо світа, підсмаж йому картоплі, щоб ідучи в інститут, він обігрів душу гаряченьким **(плаче)**. І так кожного дня, Серьожа, обіцяй мені, старенький мій, підтоптаний. А як оженився мій Саша, то хай ні-

куди не відходить, у нашій хаті хай живе. Най завжди спить на моїй подушці, а мою ватяну ковдру хай покладе під ноги. Йому у холод буде тепло...

Сергій — Гаразд, Одарко!

Дарія — Так не забудь. Що ще? Ага! У Саші аж дві дірки в черевиках. Нехай поріже мої пантофлі і залатає. Що зостанеться з пантофлів — нехай не викида на смітник, а у вогонь, у пічку. Бережи себе і сина.

Сергій — Я молитимусь за тебе, а ти молись там за нас.

Дарія — Молитимусь так щиро, як щиро боронила правду.

Сергій — Сивенька вчителько, ти певно й там, в Царстві Божому збереш малят і організуєш школу.

Дарія — Коли там можна, то організую. А ти кидай контору і доглядай наше гніздечко. Ага! Господи, як я могла це пропустити. В коридорі, в полив'яному кухлі молоко стоїть. Скип'яти його, бо скисне. Випийте сьогодні по чашці, та на завтра для Саші зостав хоч із дві шклянки.

Сергій — **(стримується від сліз)**. Добре. Скажи, я хочу неодмінно знати, яким це робом викрили тебе?

Дарія — Більш усього, що хтось із наших потрапив їм до рук **(входить Флаєв з вартовим)**.

Флаєв — Ти хочеш знати, яким робом викрили її? Узнаєш.

Сергій — Підслухали.

Флаєв — Не тільки це підслухав. Почув, що ти сердечно хотів би у неї добрим помічником бути. Не блимай по-псячому на мене. Не вилуплюй очі. А про свавілля, про терор середньовічний хто казав. Хоч одно влучно ти промовив: „Одарко, тобі рятунку вже немає”. До цього я додаю ще пару слів: тобі рятунку теж не буде. Ви думали, що ви знайшли куточок, де можете, один другому язиком у душу лізти. І ви розсілись і почали ялозити про м'ясо жарене, пантофлі, молоко. Ха-ха-ха! **(до вартового)**. Бери його!

Вартовий — Єсть! **(вартовий виводить Сергія)**.

Дарія — Сергію, зажди хоч поцілую **(вартовий стосує Сергія за двері)**.

Флаєв — **(Сідає)**. Отже, як з друкарнею?

Дарія — Вона зостанеться.

Флаєв — Де?

Дарія — На нашій, народній службі. На посту, военний.

Флаєв — **(замахується)**. Стерво! **(Підходить до дверей)**. Сашо, виходь! **(появляється Саша)**.

Дарія — Мій сокіл! Ясонько моя! **(цілує)**. Яка турбота в очах у тебе **(ще раз цілує)**. Змарнів ти за цей день. Голодний і досі.?

Саша — Ні, я з'їв тарілку супу.

Дарія — А суп не солений. Не встигла. Чорний ворон підіспів. А він нікого не чекає.

Саша — Я посолив.

Дарія — Тепер давай білизну Ганні прати. Куди ти дивишся? Поглянь на мене.

Саша — Не можу, мамо. Моя ти рідна й не моя. Невже мене ти й зараз любиш?

Дарія — Коли ж тебе я не любила?

Флаєв — Я бачу, що ця сентиментальність зайва.

Саша — **(закривши очі)**. Мамо, не цілуй мене. Однак ж я інакше думати не можу. Не смію.

Флаєв — Розумні люди бережуть думки не гірш, як в'язня...

Дарія — У тебе ось подряпано на шиї. Напевно вчора бавився з Барбосом.

Саша — **(Дивиться в бік).** Так мамо!.. **(Через хвилю).** Шию мені подряпав Барбос.

Дарія — А хто ж? Може, з хлопцями боровся?

Саша — Ні. Мене били.

Дарія — І ти вже мученик. У двадцять літ. Хто бив, за що?

Саша — За тебе.

Дарія — Та ти ж ні в чім не винний!

Саша — Сказали, що тоді лиш перестануть бити, як ти розкриєш, де ваша друкарня, і хто з тобою в спілці працював.

Флаєв — Я свідком був, коли його пороли. Кров вухами текла. Всього якусь годину, як він оклигав.

Дарія — Синочок! **(обіймає).** Стілець, стілець, Сашуня! **(схиляється на поручні стільця. (Павза)).**

Флаєв — І до тих пір він не втече від мук, доки не скажеш, де схована друкарня і з ким ти працювала.

Дарія — Не можу. Прости мені, синку, але цього зробити я не можу. Перенеси цей біль для найсвятішого у світі.

Флаєв — А що як не знесе і вмере?

Дарія — Помре, Такий ще юний. Шкода. Але безпомічна я дась підмогу. Для твого рятунку я б всю себе віддала. Правицю лівою рукою відшматувала б і, як відкуп за тебе, положила б ворогам. **(до Флаєва).** Моє життя беріть, але чуже життя страчувати заради сина — не маю права.

Флаєв — Що після цього можна говорити. Розреготатись, хто скаже, що любов матері до дітей не має меж.

Дарія — Регочись. Є різний сміх. Знаходяться такі, що скалять зуби, коли на шибениці труп холоне.

Флаєв — Це плата за те, що ти із сином говорила?

Дарія — За те, що покликали його до мене — дякую.

Саша — Я йду, мамо, я довше не можу з тобою розмовляти. Я палаю від сорому. О-о-о!

Флаєв — Штовхай його, нехай іде, нехай стікає кров'ю.

Дарія — Зажди, моя дитино, **(Саша прямує до дверей).** **(Дарія підбігає і пригортає його).** Зрозумій не можу я зраджувати правду **(він хоче йти).** Стій, стій! О, сирота. Прийдеться тяжко тобі одному жити.

Саша — Я з батьком буду якось пробиватись.

Дарія — З батьком не будеш, сину. Він пішов за мною.

Саша — Куди пішов?

Дарія — На муки.

Саша — **(до Флаєва).** Це правда?

Флаєв — Поки що затриманий твій батько.

Саша — За що? Чому мені ви змовчали про це?

Флаєв — Пізніш я виясню. Іди... **(показує на двері).**

Саша — Я не піду. Я хочу знати, за що арештували мого батька.

Флаєв — Не кисни. Мав мужність рідну матір віддати нам до рук, а батька стало жаль? Зарюмсає!..

Дарія — Що ти сказав? Ти сподівався, що кати відняли в мене розум. Прорахувався. Хотів несмачним жартом затьмарити мою палку любов до сина? Помилився! **(пригортає сина).**

Саша — Мамо, не добивай мене. Іди від мене.

Флаєв — Не думав я, що так цупко тримаєшся за мамину спідницю.

Саша — Та я ж не кремінь. Я ж маю ще і серце окрім ідей.

Флаєв — Незграбне дитятко. Тоді іди далі. Проси прощення у матері.

Дарія — Стривай, я витру тобі очі, Сашо!

Саша — **(кричить)**. Не треба, мамо! Я не прошу прощення. Я заявив, що мати моя ворог. Я заявив!

Дарія — Сину!

Саша — **(божевільно)**. Ні слова, мамо! Я заявив на матір. Це мій обов'язок. Але даремно батька забирати — не дозволю. Не допущу, не можу допустити!

Флаєв — Не розпикайся хлопче. Це впливає на нерви.

Дарія — Не оббріхуй себе, синку. Відсахнись від своїх слів. Вони тобі забаламутили твій розум. Відмовся!..

Саша — Не можу, мамо. Чуєш, не можу! Це правда!..

Дарія — Правда? **(опам'яталась)**. Тоді чимшвидш ведіть мене в підвал.

Саша — **(падає навколюшки, хватає її ноги)**. Мамо, задушить мене отут на цьому місці. Мені зараз полегша.

Дарія — Мій хлопче, встань! Хіба здійметься рука душить невинних? Хіба діти винні, що до них за вихователя поставлено убивцю? **(Обіймає дитину і судорожно цілує)**. Прощай!

Темно.

ВІД СХІДНЬО-ЕВРОПЕЙСЬКОГО ФОНДУ

Директор фонду, Давид Манфорд, оголосив, що для українських та білоруських студентів, які недавно приїхали до Сполучених Штатів Америки як утікачі з Советського Союзу буде виділено з Східньо-Европейського фонду кілька стипендій на покриття цілої або частини плати за навчання в 1953/54-тому академічному році.

Східньо-Европейський Фонд заснувала Фундація Форда з метою допомогти недавнім утікачам з Советського Союзу увійти в американське життя. „Видача цих стипендій, становить одну з ділянок діяльності фонду, що має на меті спеціально допомогти українським і білоруським студентам, яким здобуття високої освіти перервала друга світова війна”, — сказав директор Манфорд.

Щоб одержати стипендію, заявник повинен відповідати таким вимогам: бути не старшим 35 років; жити в Сполучених Штатах Америки; якщо виїхав з теперішньої території Советського Союзу не раніше 1939 року; знає англійську мову; вже прийнятий або може бути прийнятий до якогось американського коледжу, університету чи технічної школи. Особи, що ще не вступили до навчальних закладів, мають подати докази про згоду прийняти їх.

По бланки заяв та по додаткові інформації треба звертатись листовно англійською мовою до Східньо-Европейського Фонду: **East European Fund 10 East 44 Str., New York 17, N. Y.**

Студентам, що мають намір звернутись по ці стипендії, пропонується взяти й виповнити бланки та подати відповідні документи не пізніше, як 20 квітня. Фонд оголосить прізвища осіб, що їм буде призначено стипендії, на початку червня цього року.

Чому я покинув СССР?

Д. — майор
гвардійських військ

(Оповідання молодого українця,
повоєнного втікача)

Я розкажу вам, як я побував вдома і ви тоді зрозумієте, чому я втік з совітської зони.

Я маю майже всі боеві ордени за „Отечественну війну”. Я член партії з 1941 р., а раніш був в комсомолі, працював на виробництві, словом, зробив звичайну карєру радянського активіста. До Німеччини, нічого крім Радянського Союзу і радянської влади не бачив і не знав, вірив їй на всі сто процентів. І от, що зі мною сталось: у мене крім матері, нікого з рідних не було. Не пам'ятаю я й батька. Від матері я дізнався, що батько загинув в перші дні революції — був офіцером. Про нього мама не любила говорити і дуже рідко згадувала. Мого вітчима я пам'ятаю, він був заарештований в 1937 р., коли я ще вчився. З того часу ми про нього нічого не знали. Чи живе він і де, не знаю. Ми чули, що він був засланий на північ, але коли під час війни багато засланих почали повертатись додому, він не повернувся. Напевно не видержав. Але його арешт і заслання мали слідуючі результати. Перед війною ми з матір'ю жили в Н. (автор подає місто на Україні), і

Секретарка Головної Управи ОДУМ Леся
Нечипорук роздає летючки.

ось мою маму, НКВД несподівано заарештувало і вислало за Волгу в невеличкий городок, як „опасний” елемент. Я уникнув висилки лише тому, що працював на військовому заводі, і крім того, як казали, „син, ведь, за родителей не отвечает”. Словом, мене залишили. Потім почалась війна. Я попав в військове училище, потім фронт, безконечні походи, бої. Від матері я одержував зрідка листи і знаю, що вона, як бувша медсестра, влаштувалась в місцевому військовому госпіталі, і до кінця війни одержала, навіть, нагороди за зразкову працю.

Після війни я залишився служити в окупаційній армії в Німеччині. В 1946 р. моя мама повернулася з-за Волги в своє рідне місто, одержала кімнату, і чекала мене в відпуск. В Німеччині я одержував регулярно від неї листи і навіть посилав їй дещо з продуктів. І раптом проходить місяць, другий, а листів немає. Немає відповіді на

мої запити. Тоді я звернувся до мого безпосереднього начальства і попросив дотерміново поїхати в відпуск. Нагрузивши свої чемодани салом, я поїхав додому. Продукти перевозити з окупаційної зони в СРСР дозволяється, все решту (фотоапарати, радіо, і т. д.) забирається на кордоні.

В своє рідне місто я приїхав ввечером. Зразу пішов в той дім, де жила моя мама. Запитую про неї перших попавших мешканців, називаю прізвище. Вони якось віднікуються і посилають мене до управдома. Мене неприємно вразило. Іду до управдому. Він побачив мене в повній формі майора, переконавшись хто я такий — несподівано заявив, що мама моя декілька тижнів тому була заарештована. „А де вона тепер не знаю, та й кімната вже зайнята” — одержав я відповідь. Ця новина для мене була така несподівана, що я не запитав ні подробиць арешту, ні про долю її залишених речей. В комендантурі, куди мені прийшлося піти за ордером на номер в готелі, я нічого нікому не сказав, вирішив завтра рано йти безпосередньо в місцеве НКВД.

Ранком в НКВД мене гарно зустрів один з начальників відділу, досить грізний і немолодий полковник. Вислухавши мою заяву і прохання допомогти відшукати мою маму, полковник захвилювався: „Чорт знает что такое! Но не беспокойтесь, майор, это какое то недорозумение. Для вас героя советской армии, я сделаю всё. Приходите ко мне завтра утром — всё будет выяснено”.

І з цими словами, він дав мені готову перепустку до нього на завтра. На другий день я направився в НКВД до полковника, але його не застав. Мене попросили зачекати. І ось випадково в коридорі будинку НКВД, я зустрів свого приятеля і товариша з дитинства з яким разом брали Берлін, і лежав в одному госпіталі. Він був

так само як я був захоплений цією несподіваною зустріччю, і зразу повів мене в свій кабінет. Тут я відкрив йому свою причину моїх відвідин НКВД. Мій приятель уважно вислухав мене і відразу запропонував свої услуги. Звичай в формі „следователя” НКВД, і но, я з радістю погодився. Він вийшов, замкнувши мене на ключ в своєму кабінеті. Мабуть пройшло годин дві, поки він повернувся. Ввійшовши в кабінет, він знову замкнув двері зсередини і підійшовши зовсім близько до мене, похмуро сказав: „Справи твої — табак. Я тількищо бачив підписаний ордер на твій арешт, а тому”... Але він не встиг закінчити свою фразу, як мене охопила злість і ненависть. Я почав хвилюватись, грозити комусь, кричати так, що

Голова філії ОДУМ в Нью Йорку В. Поливко, голова Г. У. В. Дубняк та господар домівки Ол. Сіверський біля ялинки.

мій приятель силою схватив мене і посадив в крісло.

„Заспокойся, ти ж все рівно нічого не зробиш, а краще послухай мене. Матір твою арештували, так би мовити, в масовім порядку.

Сам знаєш, наше місто було під німцями. Ну от зараз іде чистка, всіх більш чи менш опасных і підозрілих висилаємо подальше. Куди її вислали дізнаюся потім... Ти невчасно приїхав. От і наслідки. І тебе заарештують. Чому? Подумай сам, от ти повернешся в Німеччину, безумовно почнеш тріпатися і дивуватися серед своїх товаришів, а значить настроювати їх проти нас. А цього ми не любимо. Ну та й тобі нічого серйозного не грозить — ти ж не „контра“, а свій. Посидиш десь годиків два-три, а там і випустять”.

Я скоро зрозумів в чому річ, і вирішив змінити тактику. І вже спокійним голосом, як будьто би нічого не було, почав пригадувати товаришеві бойові дні під Берліном, поранення, госпіталь. Товариш витягнув бутилку водки, сир. Спомини продовжувались. І раптом він, чи то під впливом несподіваної зустрічі, чи то під впливом водки, але не дивлячись на свою

нову службу, все таки залишився приємною і порядною людиною, і запропонував мені:

„Ось що дружок. Смативай удочки в свою окупаційну та й побистріш. Полковника нема і не буде до вечора. У мене тебе ніхто не бачив. Ти зараз непомітно пройди вниз, час обідній — народу мало. Скажи дижурному на проході, що ти не застав полковника і хочеш на хвилинку вийти закутитись, але пропуска йому свого не віддавай. Ти майор та ще й з орденами, тобі — повірять, і пропустять. А якщо здасиш пропуск, вечером полковник може схватитись і тебе заарештують донебудь по дорозі. Виходь і дуй прямо на вокзал”.

Звичайно, він взяв з мене слово товариша і друга, що я про цю розмову нікому і ніде не буду розказувати, а тим більше в Німеччині. „Роблю це тільки для тебе, а інакше”...

Я по дружньому потиснув йому руку і зробив так як він радив. Все обійшлося благополучно і через дві години, я сидів в скорому поїзді, виїжджаючи назавжди з свого рідного міста. Але в Німеччину я зразу не поїхав, маючи гроші і сало, провів повний відпуск в різних городах СРСР. І коли відпуск закінчився і я повернувся на свою службу, там застав все в порядку. Мене звичайно розпитували як я провів свій відпуск, як вдома, і т. д. Я робив веселу міну і всміхаючись, брехав... брехав...

Приблизно через два місяці після мого повернення, мене несподівано визвав наш генерал і запропонував протягом тижня передати всі справи моєму заступникові. „А вам придьоцца в рідной город. Ви, веде, спеціаліст, а сейчас наш союз больше нуждается в строителях, таких как вы, чем в простых военных. Думаю, что вы с радостью поедете к себе домой”.

Я зрозумів все, і через два дні втік до американської зони.

Філія ОДУМ в Ньюарку.

Вінки на могилу героям Крут.

Кахівська гідроелектростанція

Андрій Мироненко

**„Великі новобудови комунізму”
та що за ними криється?**

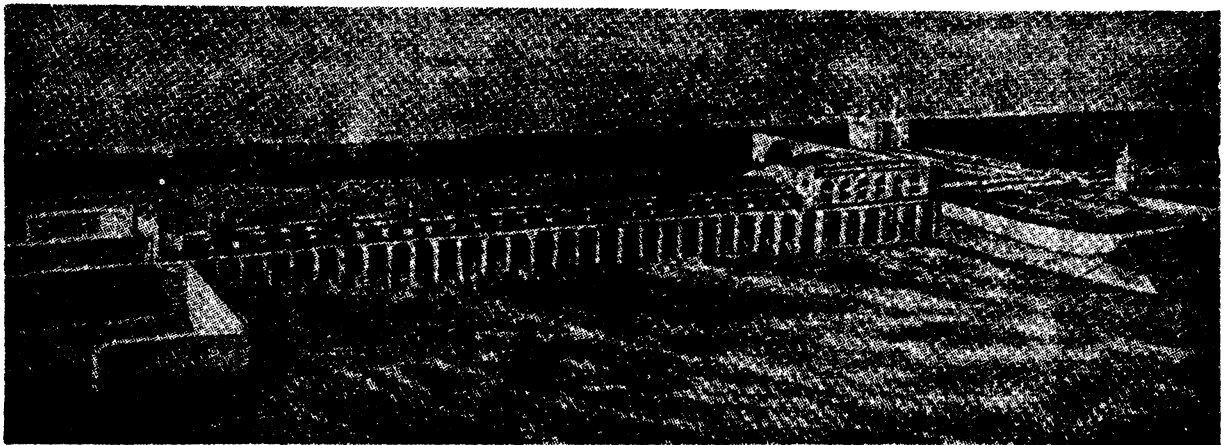
Зразу ж після другої світової війни СРСР почав не лише відбудовувати своє зруйноване війною господарство, але й запланував цілу низку великих, можна б сказати, грандіозних новобудов, як наприклад: Канал Волга-Дон, Туркменський та Південно-Український канали, Куйбишевська та Кахівська гідроелектростанції, масове лісонасадження в посушливих районах тощо.

Це те, про що офіційно пишеться, багато говориться, тобто те, з чого робиться велика пропаганда. А скільки ж поруч цього будується ще різних військових, танко- та літако-будівельних заводів, а також інших військових комбінатів, про які й словом ніде не згадується? Безперечно, дуже й дуже багато.

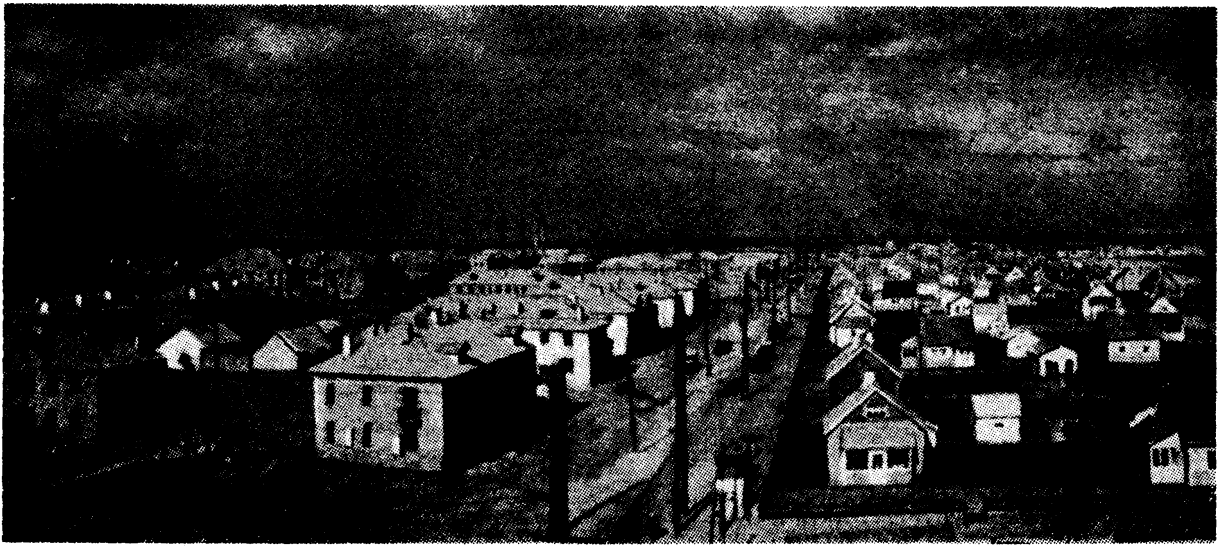
Дві причини є для того, щоб пояснити цей шалений, понад міру всіх нормальних людських можливостей, гін до будівництва в СРСР.

1. Кремлівська диктатура розуміє, що з закінченням другої світової війни, настав період не тривкого миру, як думали деякі наївні західні дипломати, а останнього порахунку між світом капіталістичним та світом комуністичним. До цього дійде раніше чи пізніше. Тому СРСР прикладає всі зусилля, щоб якнайскоріше збільшити економічний свій потенціал і тим самим створити вихідну базу для останнього бою.

2. З закінченням другої світової війни в СРСР звільнилися з фронтів або безпосередньої праці для фронту в тилу, мільйонові маси народу, народу, що побачив інший світ і зустрівся з іншими людьми. Повернулися з полону сотні тисяч своїх солдатів, насильно вивезених до Німеччини робітників, нарешті, багато полонених німців та їхніх союзників, як також тисячі й тисячі депортованих з окупованих советами країн. Залишити цих людей в найменшому відпруженні після війни, хоч би в відносному спокої, було б для советської влади небезпечно. Одночасно треба було використати найкращі інженерно-технічні сили, що попали советам в руки після розгрому Німеччини, використати

Проект Кахівської електричної станції на Дніпрі.

Нова Кахівка — місто, що виростає на будівництві Кахівської ГЕС. Сотні бараків, наметів, та різних палаток розкинулось на берегах Дніпра. Цілими родинами вигнані з українських міст і сіл на будівництво німечні старці і юнацька молодь живуть в жалких умовах. Вони „щасливі” і „радіють” тим, що краще бідувати на берегах Дніпра, ніж рубати ліс в сибірській тайзі.

мільйони своїх і чужих рабів, вміло переведеною пропагандою треба було створити і пустити в світ міт про нібито „мирне будівництво в СРСР”, морально роззброїти світ, а в той самий час самому зброїтись і зброїтись.

Немає найменшого сумніву, що СРСР розбудовується шаленими темпами і має величезні успіхи. Вже хоч би той факт, що СРСР виробляє тепер сталі більше, як всі європейські країни, разом взяті, говорить сам за себе. Як раніш, так і тепер в СРСР гаслом є „догнати й випередити Америку”. Та проте, яке б велике напруження не було і яких би нелюдських методів там не вживали, там не лише випередити, але й догнати Америку не можуть і не зможуть у майбутньому. Бо коли вже тепер в США виробляється річно 103 млн. тон сталі, то СРСР за пляном 1960 р. матиме лише 60 млн. тон. А коли розкласти продукцію США і СРСР на одну особу населення, що визначає потенціальний рівень країни, то побачимо просто катастрофічну відсталість СРСР. Є ще за цими цифрами щось важливіше, а саме: те, що в США економі-

ка в усіх її ділянках твориться вільною, чесно оплаченою працею. Саме в цьому велика моральна перевага й одночасно запорака внутрішніх успіхів. І які б не були великі успіхи в будівництві советської економіки, все таки за тими успіхами стоїть невідомість, рабська праця, тюрми й концтабори, які раніше чи пізніше приведуть до краху.

Саме з такого погляду треба розглядати будівництво на Україні Кахівської гідроелектростанції та Південно-Українського каналу і пов'язаного з тим переведення великих смуг лісонасадження.

В восьми захисних лісових смуг, що мають бути переведені в європейській частині СРСР, найбільш крайньою, тиловою перепорою суховіям є смуга, що протягнеться по обох боках річки Північний Дінець від Білгороду до р. Дону. Довжини її 500 км. Із загальної площі насаджень цієї смуги — 3000 гектарів — більше, як дві третини проходитимуть на території Харківської та Ворошиловградської областей. Для переведення цієї праці створено десятки лісозахисних станцій. Під керів-

ництвом академіка Т. Д. Лисенка переводяться досліди над вирощенням повноцінних, довговічних пород дерев для цих насаджень. Досліди показали, що найкраще для цього надається дуб, не насаджуваний, а сіяний гніздами за методом Лисенка.

Повним ходом іде будівництва Кахівської гідроелектростанції на Дніпрі коло м. Кахівки, що перетне річку від правого берега коло села Козацького і матиме 28 водозливів. Сама гребля цієї новобудови буде довша в 6 разів від греблі Дніпрельстану. На правому березі стоятиме будинок станції. По греблі буде проведена залізниця, що сполучатиме обидва береги. Біля лівого берега буде судноплавний шлюз, що забезпечить рух пароплавів по Дніпрі.

Південно-Український канал — це ціла система водопроводів, що проходитиме від м. Запоріжжя до м. Керчі через верхів'я річки Молочної, Асканію Нову, Джанкой, греблі північніше Мелітополя, що

затримуватиме воду з Дніпра, системою трьох зрошувальних каналів завдовжки 300 км. (Кахівка-Знам'янка-річка Молочна-Ногайськ-Джанкой-Роздільна).

Безперечно, коли ця вся праця буде закінчена, а за пляном вона мала б бути закінчена в 1956 р., для півдня України відкриються великі можливості в розвитку сільського господарства.

Побудова Кахівської гідроелектростанції та Південно-Українського каналу дасть можливість зрошити 3.200.000 гектарів землі на півдні України.

З усіх кінців України сюди згонять молодь і старших, жінок і дітей, всіх, кого не забрали ще до Сибіру чи до інших „новобудов” Зганяють людей і будують шаленими темпами, бо Москві потрібна українська сталь, а щоб зробити сталь, потрібна електрика, Москві потрібна українська пшениця, Москві треба готуватись до остаточного поневолення світу.

В Нью Йорку в домі ОДУМ 144 Друга авеню, працює балетна школа відомої української примабалерини В. Переяславець. На знімці: Великий вальс в виконанні учнів.

В Об'єднаних Націях

Іван Шам-ий

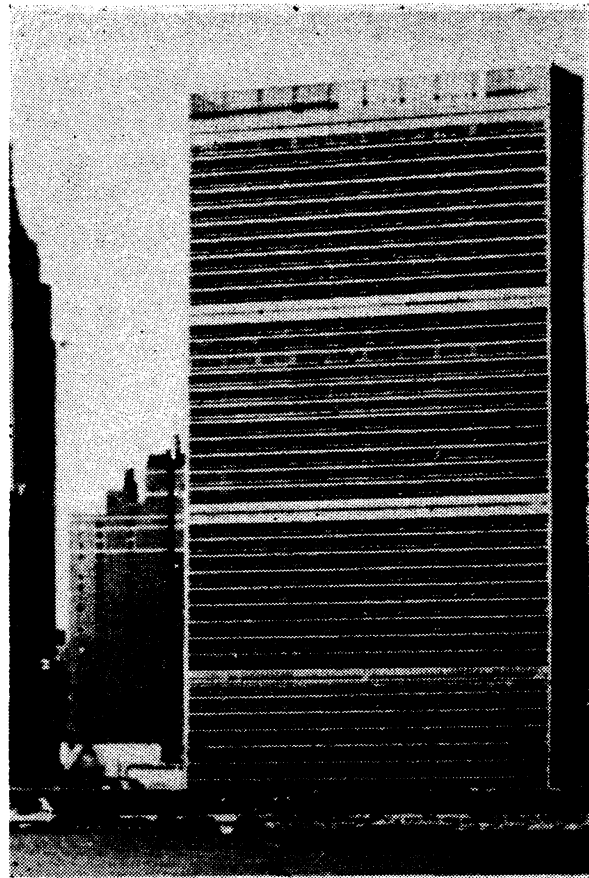
(Короткий нарис про українську демонстрацію перед ООН в Нью-Йорку)

24 червня 1950 р. в Сан-Франциско підписано чартер Організації Об'єднаних Націй. Здавалося, що після такої жахливої, довголітньої кривавої війни народи зможуть жити тепер в спокої та добробуті. Щойно створена організація стоятиме на сторожі миру, свободи й справедливості всіх народів світу.

Та це лише були мрії.

Хіба ж можна було говорити про мир, коли там за залізною заслоною існують сотні концентраційних таборів, тюрми переповнені в'язнями і не тисячі, а мільйони людей перебувають як невольники на каторжній праці. І в той же час, прикриваючись голословними фразами про мир, використовуючи новостворену організацію Об'єднаних Націй як трибуну для поширення своєї пропаганди, комуністи використовують всі засоби, щоб поневолити більше народів та стати господарями світу.

Члени Об'єднання Демократичної Молоді в Сполучених Штатах Америки, як представники колишньої підсоветської молоді, добре розуміють ту грізну ситуацію, в якій тепер перебуває світ. І тому одумівці й одумівки Америки не стали пасивними обсерваторами подій, а почали активно діяти.

Будинок Об'єднаних Націй над Східною рікою.

Одумівки й одумівці розуміють, що від них як представників молодого покоління залежатиме наше завтра.

Одно з головних завдань їхньої праці — це: поширення в вільному світі правди про комунізм, про його небезпеку для вільного світу, про страждання народів поневолених комунізмом за залізною заслоною.

Делегації ОДУМ-у в США вже декілька разів брали участь в з'їздах американської молоді, виступали з доповідями й промовами в американських клубах, приймали участь у дискусіях та навіть влаштовували вечори й зустрічі з молоддю інших народів.

А коли 14 жовтня 1952 р. відкрилось засідання Генеральної Асамблеї Об'єднаних Націй, ОДУМ був першим, що промовив своє рішуче слово так, що його почули всі представники, які з'їхались

з далеких країн до Нью-Йорку від різних народів.

14 жовтня, вранці, ще не вспів розійтися над містом туман, коли до будинку Об'єднаних Націй на 42 вулиці над широкою Східньою рікою, почали сходиться перші службовці, довкола на всіх перекрестках уже стояли одумівки й одумівці з летючками в руках, з вели-

кими промовистими транспарантами англійською мовою як грізна пересторога, яку мусить почути світ. Скоро зформувалась велика колона, прибули члени ДОБРУ-у, і перед будинком Об'єднаних Націй почалось справжнє пікетування.

Український і Американський Прапори очолювали колону, що

dreil Y. Vishinsky and his Russian colleagues. Most of the pickets were members of the Ukrainian Democratic Youth Assn.

induced a famine in 1932-33 which resulted in 7,000,000 people dying of hunger in Ukraine

in concentration slave

Journal NEW YORK

AN AMERICAN PAPER FOR

American

DAILY NEWS

NEW YORK'S PICTURE NEWS

Anti-Reds Picket UN

Anti-Soviet Ukrainians picketed the opening of the UN Assembly today.

Carrying signs calling for freedom of the Ukraine and charging the Kremlin with slave rule, the pickets first attempted to mass on the UN grounds, international territory. UN guards ordered them off and about a dozen carried their signs and distributed leaflets on the 42nd st. approaches to the UN.

AFTERNOON EDITION

U. N. Asse

The New

rk Times

New York Post

NIGHT EXTRA

Copyright, 1953, New York Post Corporation

Re-entered as 3d-class matter Nov. 22, 1949, at the Post Office at New York, N. Y., under the act of March 3, 1879.

Американська преса, що писала про пікетування ООН українцями.

O D U M
UKRAINIAN DEMOCRATIC YOUTH ASSOCIATION
OF UNITED STATES OF AMERICA.

P. O. Box 49
New York 9, N. Y.

Hon. Tygve Lie,

Ladies and Gentlemen Delegates of Free Countries to the United Nations!

How much longer will the red murderers of Moscovite Kremlin be seated among you?

Look at them well! Their hands are covered with the blood of the murdered in Vinnytsia, the tortured in Siberia, those who died of hunger.

Vyshinsky and company have no place in the UN. Their lawful place is Nuremberg No. 2.

Let them REVEAL — the number of concentration camps in Soviet Russia.—

Let them REVEAL — the number of people that died in concentration camps.

Vyshinsky and his entourage are not messengers of the people to the United Nations. Disbelieve their statements. For they are executioners of nations.

We, members of the Ukrainian Democratic Youth Ass'n. of United States of America know, from personal experience, what the existing state regime which dispatched Vyshinsky here — signifies. We were raised in the SSSR. We witnessed with our own eyes the death of our fathers and mothers, sisters and brothers — from hunger. We saw the "BLACK RAVEN" (The NKVD bus) arrive at night, seize innocent people — who never again returned.

We saw with our own eyes graves of corpses in the Ukrainian City of Vinnytsia 10,000.000 people shot by the NKVD — hidden by the bolsheviks in Vinnytsia tombs.

We were reared in the Soviet Union, but overjoyed and delighted that we fortunately escaped from that inferno into a free world.

Vyshinsky and Company shout in the United Nations that enslaved nations in Asia and Africa enjoy no human rights!

But ask Vyshinsky what rights nations have in the SSSR? Nations enslaved by Communism have no rights whatsoever.

And we address ourselves to you, Free World. Support those who today are enslaved by Communism and cannot freely express their thoughts — their desires — their will.

For 35 years Ukraine is fighting communism — together with other enslaved nations. The Free Ukrainian National Republic was subjugated by the Moscow Communist Army in 1920.

Thousands of Ukrainian patriots went out into the world to propagate the struggle against communism. This was the first Ukrainian emigration which settled in Europe. The struggle against Communism in Ukraine continued — and continues today.

Now, after three decades, we emigrated into a free world — to struggle against Communism. We have found a place in this free, hospitable, United States of America, far beyond the sea of our homeland — Ukraine. This is the second Ukrainian emigration.

If you do not stop Communist aggression — the Communists will then make emigrants out of you, and there will be no place to flee for a third emigration. PONDER OVER THIS!

The Ukrainian Insurgent Army — the UPA — is active in Ukraine. The Ukrainian youth and the entire Ukrainian nation is against Communism. The Ukrainian Government in Exile — the Ukrainian National Council, elected by a free, democratic, sovereign Ukrainian people, is active.

WE DEMAND RECOGNITION IN THE UN OF REPRESENTATIVES OF THE UKRAINIAN GOVERNMENT IN EXILE — THE UKRAINIAN NATIONAL COUNCIL.

We demand investigation and inquiry by a special commission into bolshevik criminal massacre in the Ukrainian city of Vinnytsia.

WE DEMAND Nuremberg No. 2 for the Kremlin Gang.

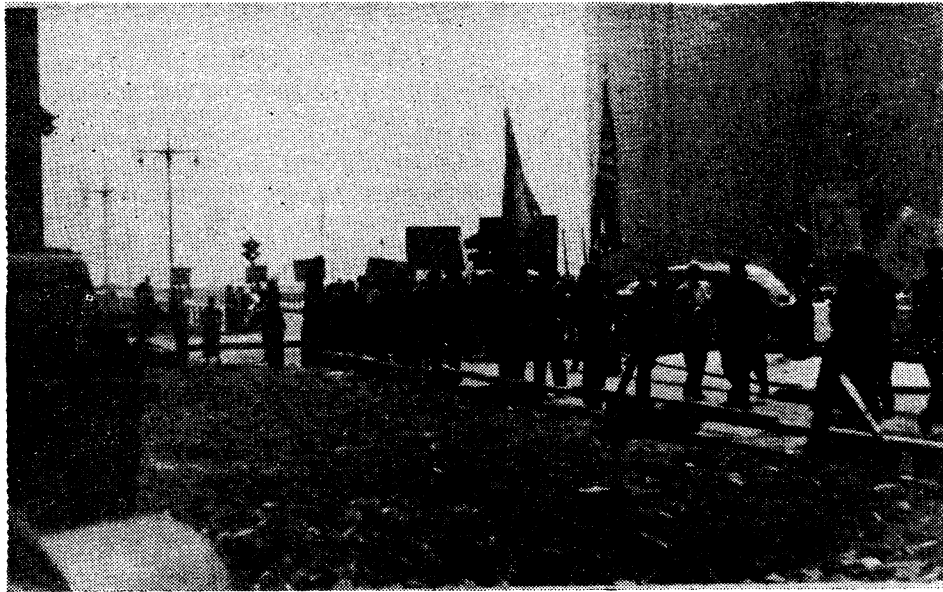
We demand a free Ukraine.

UNITE — Communism enslaved and imperilled nations! —

WITH UNITED FORCES AGAINST COMMUNISM.

UKRAINIAN DEMOCRATIC YOUTH ASS'N IN THE UNITED STATES OF AMERICA.

New York, October 14, 1952.

Перед входом на територію Об'єднаних Націй.

вступила на інтернаціональну територію і перед самим входом до будинку почала свій марш. Скоро появилася гвардія ООН. Вона домогалася, щоб демонстранти очистили територію ООН та перейшли на американську землю. Як звичайно, на такі пропозиції демонстранти відповіли лише своїми різними домаганнями: „Геть кремлівських бандитів з ООН!“ „Розслідуйте, нарешті, справу, совітських концентраційних таборів!“ „Ми хочемо волі і незалежності для України!“

Тимчасом, коли йшла гаряча дискусія з гвардією ООН, на високому гранітному п'єдесталі перед будинком, у вирі різнокольорових прапорів 60 націй, замайорів український жовто-блакитний прапор. Сонце ласкало його ніжні кольори, а вітер хвилясто розтилав його стяг. Група одумівців, що закріпила його там, стояла неначе почесна охорона.

І здавалося, що те ніжне лопотіння жовтої й блакитної барв промовляло як грізний голос народу що бореться за волю, що хоче жити. На очах блищали сльози.

Наші групи скоро зростали. І були вже не лише одумівці і добрусівці, до нас їхали нам знані і незнані, з усього міста та навіть з

дальших околиць.

О 3 год., дня про наше пікетування заговорили місцеві радіостанції. Першою була радіостанція „Нью-Йорк Таймс“. Слідом за нею великий щоденник „World Telegram and Sun“ помістив детальні інформації про пікетування, наводячи великі цитати з одумівської летючки.

Великими буквами, на видному місці, „World Telegram and Sun“ між іншим писав:

„UN guards kept at a distance some 200 anti-Soviet pikets who paraded across First Ave, from the meeting hall with placards denouncing Foreign Minister Andrey Y. Vichinsky and his Russian Colleagues. **Most of the pickets were members of the Ukrainian Democratic Youth Assn**“.

Зустріч з Вишинським була одним з цікавих моментів пікетування. Від 10-ої год. ранку почали все більше й більше доїжджати делегації в найрізноманітніших, але переважно розкішних автах. В усіх були відчинені вікна, деякі авта були зовсім відкриті, і в них було видно веселих, усміхнених делегатів, що з приємністю брали від нас летючки, робили фотографії, приглядались до наших написів.

Та раптом, неначе вихор, з-за-

рогу вилетіли, неначе чорні ворони два лімузини. Вікна були наглухо зачинені. Дорогу їм були загородили демонстранти. Події летіли з блискавичною швидкістю. З'явилась поліція та цілий ряд детективів, щоб рятувати „народних представителів”, що найбільше боялись народу. Тремтячи від страху, показали постаті Вишинського, Зоріна, Панюшкіна та інших совєтських вельмож.

Цілі жмути листівок посипались у їхні авта.

Один з наших, побачивши серед тієї кампанії свого земляка — колишнього харківського студента, що разом з Маліком почав робити кар'єру, не втерпівши, закричав:

— Петре, так і ти серед цієї банди?

Хтось хотів особисто вручити листівку міністру Вишинському, та, може, ще дещо промовити по щирості. Але... Вишинський прикрившись однією руксю, почав просити помочі в поліції. Вмить вискочили з машини його охоронці. В повітрі з уст тілохранителів Вишинського розутнулися вже майже забуті нами триповерхові російські „мати” й „перемати”. З по-

силеною охороною Вишинський зник у будинку. Десятки фотографів і кінореporterів, цілі групи делегатів з найбільшою пильністю ловили кожний рух всієї колони та великих груп демонстрантів.

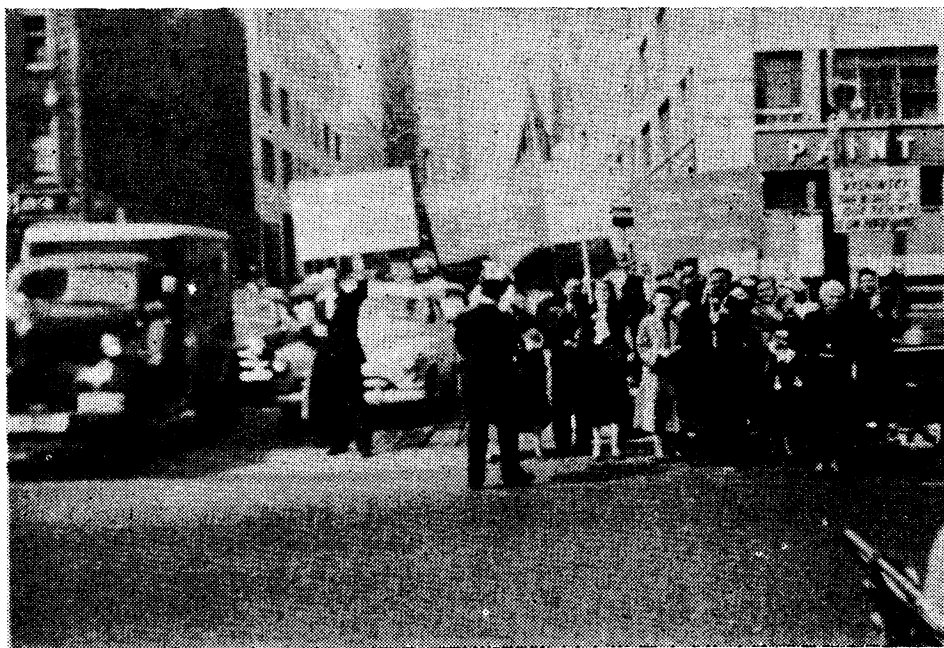
Десь о 12 год. дня, коли з'їхались всі делегації, відкрилося засідання Генеральної Асамблеї.

На площі перед входом до будинку, під прапорами різних народів і країн, посвячується новобудова та з молитвами починається праця.

Тут можна було бачити і Генерального Секретаря Трігве Лі, і делегатів Південної Америки, і пані Рузвелт, і багато інших. З усіх кінців до них підходили репортери, фотокоресподенти, гості. Розпитувались, усміхались, знайомились.

Лише Вишинський не показувався. Присутність українських демонстрантів, що стали увагою всіх присутніх, зривала на цей раз овечу шкіру з московських вовків.

Пікетування продовжувало сь. Кілька сот українців — членів ОДУМ-у, ДОБРУС-у молодих і старших, тримали й далі забльоквані дороги та всі виходи навколо Об'єднаних Націй.

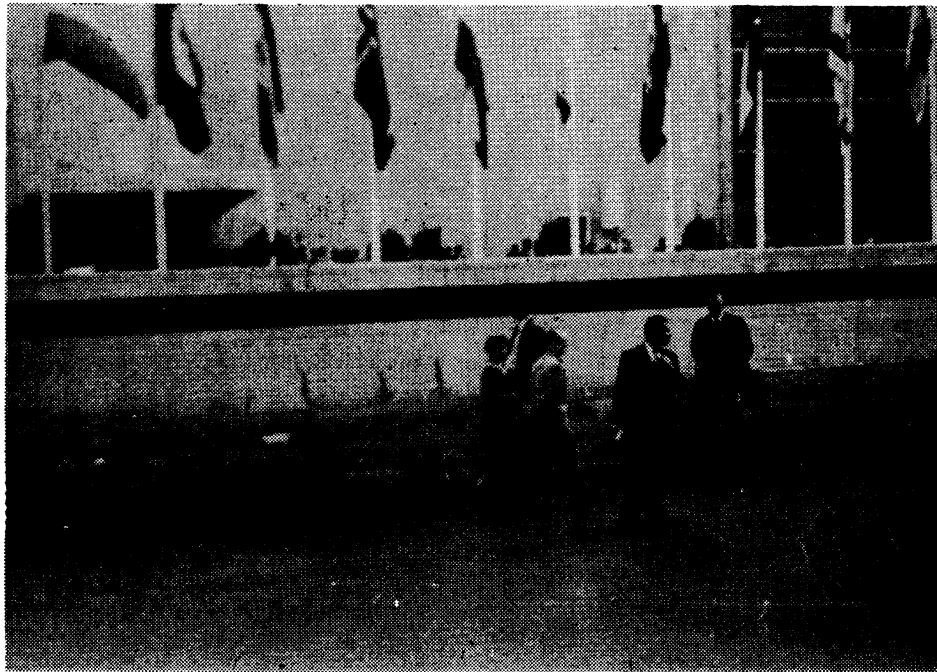
Поліція і охорона ОН зустрічає українську колону.

О 2 год. дня, до Секретаріату ООН вирушила спеціальна делегація від демонстрантів, щоб офіційною дорогою вручити свій меморандум та інші матеріали.

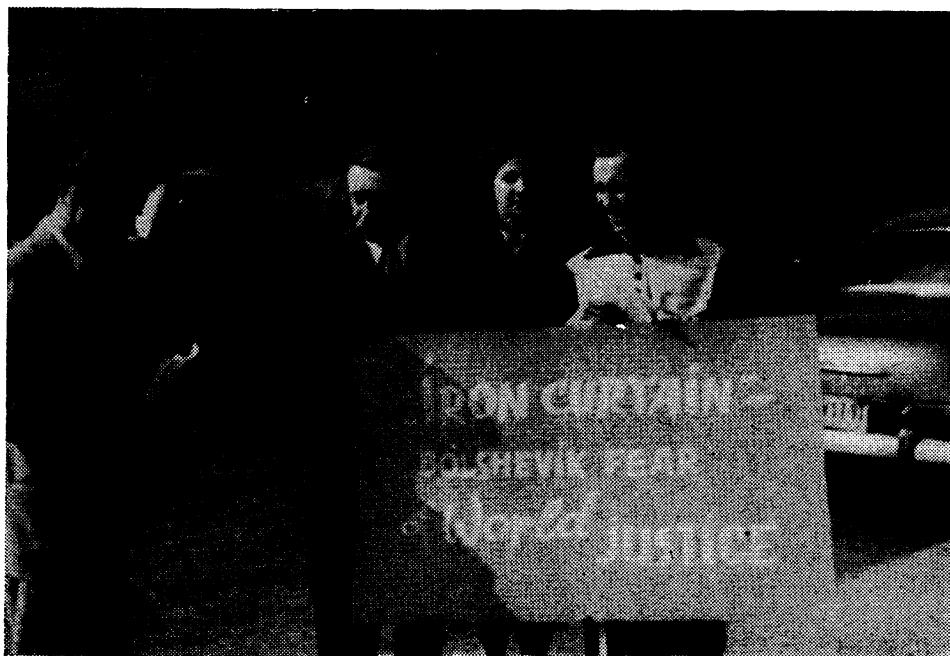
Делегацію в складі П. Шамрая-Самійленка — члена ДОБРУС-у, Володимира Дубняка — голова ОДУМ-у, інж. Петра Красноноса

— представника організаційного комітету прийняв Освальд О'Гар — керівник відділу спеціальних доручень при Генеральному Секретареві ООН.

Справа українських домагань буде розглянена в Об'єднаних Націях.

На стіні, що відгороджує Першу авеню від території ООН висять прапори. За стіною з молитвами за мир, засипана одумівськими летючками, починає працю Генеральна Асамблея Об'єднаних Націй.

Одумівці починають пікетування ООН.

Гордий ювілей міста Нью-Йорку

Ол. Сіверс

Нещодавно Сполучені Штати Америки відсвяткували небуденний ювілей — 300-ліття м. Нью-Йорку.

Проходячи часто по рівних і рухливих, за шаховим порядком розбудованих вулицях і авеню, оглядаючи прекрасні пам'ятники, будівлі, не хочеться вірити, що 300 років тому тут були дикі пущі.

На місці хмародерів ще так порівняно недавно стояв дрімучий ліс, по хащах бігали звірі, чатували на непрошених, хоч і дуже рідких гостей розмальовані індіанці і 300 років тому на березі мальовничої затоки вперше почувся скрегіт пилки. То був 1613 рік.

Першим європейцем, що відвідав затоку Нью-Йорку був флорентієць де Веррацано, що перебував на французькій службі. В 1524 р. ховаючись від непогоди на морі, він випадково зайшов у цю бухту.

Приїхавши назад в Францію, він подав докладний звіт, з якого пізніше скористувався португалець Еставн Гомер, надіючись річкою знайти коротший шлях на схід. Дослідивши річку, він без успіху повернувся назад. Пройшло з того часу 84 роки, за які майже нічого не було чути за нову землю, і тільки аж в 1609 р. Генрі Гудзон втретє відвідав затоку, шукаючи

Григорій Китасти́й відкрив в Нью Йорку першу в Америці школу українських бандуристів, що користується великою популярністю серед молоді.

На знімці маестро Григорій Китасти́й.

як і його попередники, коротшого шляху на схід.

„Манна-гата” — вигукнув він з захоплення, оглядаючи з малого фрегата недалекий беріг. „Ця земля, — сказав Гудзон, — є все, чого лише може прагнути людина”. Повернувшись в Голандію, він почав переконувати Західньо-Індійську Кампанію, на службі в якій він був, про доцільність заселення відкритої землі.

Як бачимо, вже саме відкриття цієї затоки було різнонаціональне, що й поклато початок різнонаціональному заселенню в наступних роках і що привело до того, що тепер різні національності заселяють і дружною сім'єю співпрацюють в цьому найбільшому місті світу.

Першими поселенцями в Нью-Йорку були Геєрі Крістіансен та Адріян Блок, які в 1613 р. поставили перші чотири шатра, там де тепер починається Бродвей. В 1614 р. в їх поселенні народжується перший ненатуралізований американець Юджін Вайдн. В 1626 р. Петер Мінвіт дуже вдало купив в індіців за 24 долари острів Мангеттен. Коли поселення мало вже понад 200 мешканців, його назвали Нью-Амстердам.

І так, в той час, коли на далекому європейському материку йшли війни, розпадалися великі імперії, коли наша славна Запорізька Січ вписала до світової історії цілий ряд героїчних подвигів, коли Богдан Хмельницький визволяв Україну, тут на американському материку щойно починався світанок будовано новий світ.

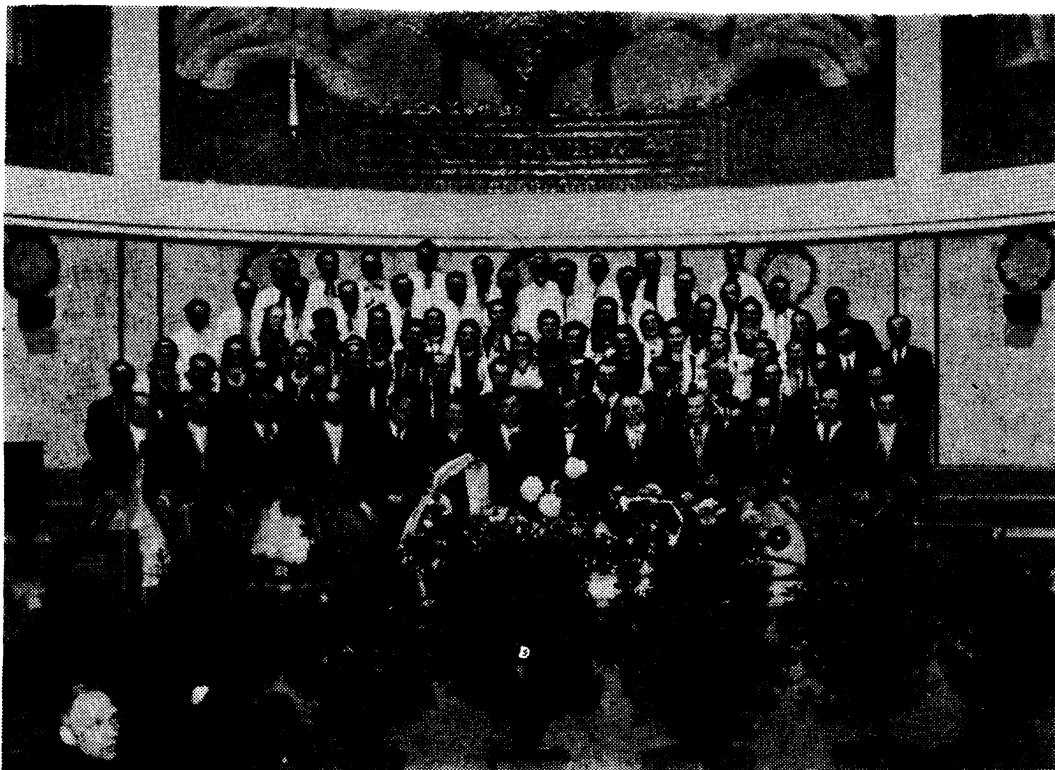
В 1628 р. малий форт огорожено стіною, т. зв. валом, що прохо-

дила там, де тепер усім відома Волл-Стріт. В 1633 переселенці з Данії будують першу церкву, а в 1635 розбудовано Амстердам форт там, де тепер в південній пристані (South Ferry) стоїть т. зв. „U. S. Customs Hous”.

В 1647 р. до Нью-Амстердаму прибуває перший голландський губернатор, одноногий Петер Стайвезант, і нарешті в 1653 р. це переселення офіційно приймає статут першого міста, що мало тоді вже 800 мешканців.

В 1664 р. місто займають англійці, і в честь князя Йорку називають його Нью-Йорком. Томас Віллет стає першим мером (головою) міста. А в 1698 р. тут було вже 4937 мешканців, що розмовляли між собою 18-ма мовами.

В американській революції Нью-Йорк відіграв надто велику роль, був столицею США до 1790 р. і

Приємний спомин з добрих часів. Спільний виступ хору „Україна” під керівництвом Н. Городовенка з капелюю бандуристів ім. Тараса Шевченка під керівництвом Григорія Китастого в Мюнхені — Баварія — на тижні Української Культури в 1948 р. Українська Демократична Молодь вірить, що настане ще хвилинка, коли наш заслужений композитор Г. Китасти керуватиме знову капелюю бандуристів та спільно виступатиме з хором „Україна”.

столицею штату до 1797 з населенням в 33131.

Джордж Вашингтон як головнокомандувач війська мав тут свою головну квартиру в будинку, що тепер стоїть під ч. 1 на Бродвеї і називається **Kennedy House**.

В 1776 р. недалеко від теперішньої міської управи була зачитана Декларація Незалежності.

Як і надзвичайним було саме відкриття цього міста, так само надзвичайним був його дальший розвиток. Втікачі-поселенці, переслідувані всіма режимами, шукачі пригод і щастя, поклали твердий фундамент бастіону свободи, кинули добірне зерно, з якого повстав гостинний для всіх гнаних і переслідуваних новий світ.

Як і колись, так і тепер в затоку Нью-Йорку причалюють кораблі, привозять нових і нових поселенців, знедолених спрагнених волі людей, що в нових умовах, своєю

вільною працею творять дійсність-казку.

Тепер Нью-Йорк є некоронованою столицею світу, тут над Східною рікою на 42 вул. мають свою головну квартиру Об'єднані Нації, сюди присилають свої делегації всі країни, всі народи земної кулі.

З своїм населенням понад 8 мільйонів, Нью-Йорк є найбільшим в світі центром культурно-мистецького життя, центром промисловості й торгівлі.

Для нас, українців, Нью-Йорк має також велике історичне значення. Тут знайшли свій осідок сотні українських організацій, тут поселилися тисячі наших емігрантів.

Для нас, одумівців, Нью-Йорк увійде в історію як місто, в якому заснувався наш одумівський рух, і вперше була створена організація ОДУМ. Для нас, одумівців, з усіх країн і континентів, це наша одумівська столиця.

ОБ'ЄДНАННЯ ДЕМОКРАТИЧНОЇ
УКРАЇНСЬКОЇ МОЛОДІ
в Сполучених Штатах Америки

СТАТУТ

(Затверджений першим З'їздом)

м. НЬЮ ЙОРК

Окремою брошуркою, вийшов в видавництві „Молода Україна” (Нью Йорк) Статут ОДУМ в США.

В книжечці подані короткі інформації про з'їзди, створення організації ОДУМ в США та інших країнах а також адреса Головної Управи.

Книжечка розсилається безплатно всім членам ОДУМ та всім хто цікавиться одумівським рухом.

Статут ОДУМ в США рекомендується для всіх одумівських організацій з змінами, що можуть бути зроблені відповідно до місцевих обставин.

КІНОГАРЯЧКА

Йосип Гірняк

Від кількох місяців, сторінка платних оголошень газети „Свобода” пестить „імпозантними” рекламами українських фільмів. Демонстрації тих кіно-картин, як видно із щоденних повідомлень, відбуваються по многочисленних містах Америки. В Нью-Йорку енергійним п. Авраменком вже завойований на Другій авеню кінотеатр, де досі, постійно висвітлювалися польські фільми. Одним словом, голівудські промисловці у великій небезпеці... Українська еміграційна кінопродукція стає грізним конкурентом! Для реклам вже невістарчає рідної преси. Наші продуценти вже вимушені використовувати для тієї цілі навіть „Новое Русское слово”. Куди не глянеш, куди не пойдеш, скрізь сліпнуть очі від красочних повідомлень про: „Тараса Бульбу”, „Чорноморці” і т. п., а останнім часом та ж „Свобода” оголосила прем'єру „нового українського фільму” **„Романс в Карпатах”**. Все це було-б прекрасне, коли б не було трагічне і аморальне!..

То правда, що Америка це країна приватної ініціативи, країна, що дозволяє кожній одиниці займатися чим вона бажає і заробляти на життя чим хоче і скільки хоче... Одним словом: „Фрі кон-трі”. Однак є тут й суд, тюрма і навіть електричне крісло, на яке садять тих, котрі з тими свободами поведуться надто „свобідно” і „індивідуально”... Є межі, за які

переступати не вільно. Є обов'язки всіх, від президента до найрядовішого громадянина. Є суспільні закони, є етичні і моральні норми, яким, коли хтось не підпорядковується, то його тягнуть до „Іванової хати”.

Немає лиш таких етичних і моральних норм в українському еміграційному духовому житті. Тут американську „свободу” розуміють по своєму і користають з неї так, як напевно не робила-б найпримітивніша людина доби, коли не було ще ні Бога, ні закону... Навіть у джунглях не можна поводитись так безвідповідально, як безвідповідально розгулюють у нас ті, для яких мораль і громадська етика — пустий звук.

Бо й справді, чи можна б у суспільстві, в якому етика і мораль в пошані, рекламувати підручник по „мистецтву слова”, що є безсистемною компеляцією різних авторів?

Хіба в такому суспільстві знайшовся б пресовий орган, що містив-би рецензію на виставу, яку грають у Буенос-Айрес, а автор рецензії пише її заочно в Нью-Йорку? Щоби хтось з читачів не подумав, що той рецензент писав сидячи біля телевізійного апарату, то уточняємо: мова йде про український театр в Аргентині п. Григоренка, де телевізійні знімання й не снимались.

Невже можливо в суспільстві, де кожен громадянин, несе відповідальність за свої діяння, щоб людина використовувала свої тимчасові редакторські права для особистих поррахунків з автором дуже цінної наукової праці, в той спосіб, що підтасовує демагогічні аргументи для інсинуацій і доносів про „неблагонадійність” автора цієї праці?

В якому ще суспільстві можливо, щоби безприкладна низькопробна „халтура”, що компромітує нас перед чужинцями і прищиплює своїм-же громадянам найне-

культурніші смаки, реклямувала-ся на всіх перехрестях, як велике досягнення національного мистецтва?

Яка ще нація може похвалитись такими скандальними фільмовими „творами”, як: „Тарас Бульба”, який висвітлює пан Авраменко і „Чорноморці” продукції пана Солука і пишатись тим, що вони демонструються по кінотеатрах світового центру — Нью-Йорку?..

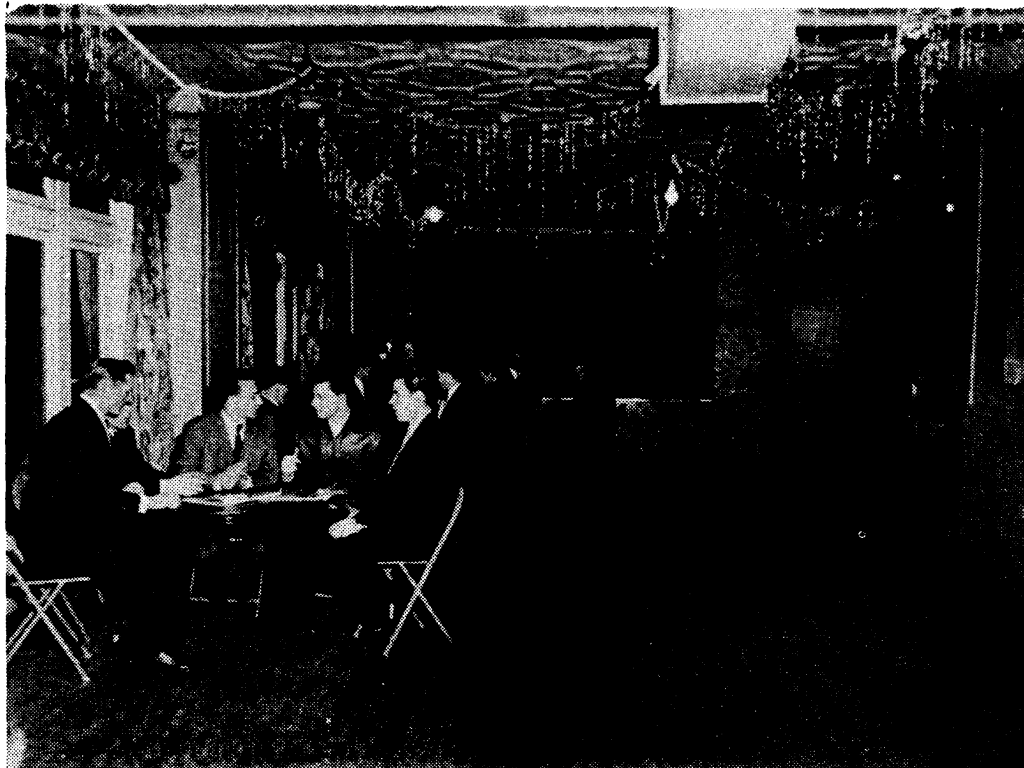
Чи судові органи, поважаючого себе суспільства, не покликали б до відповідальности п. Солука за те, що він озвучивши польський фільм „Пшибленда” реклямує як „прем'єру нового українського фільму під назвою „Романс в Карпатах”? Коли б навіть він набув право власництва на цей фільм, то елементарні засади моралі не дозволять називати його — „українським фільмом”...

Чи не моральніше було-б, коли б замість реклямування такої горемистецької продукції, порадили тим продуцентам взяти мітлу і мапу в руки, та й у той чесний спо-

сіб заробляти на життя, а не так ганебно компромітувати нашу мистецьку культуру?

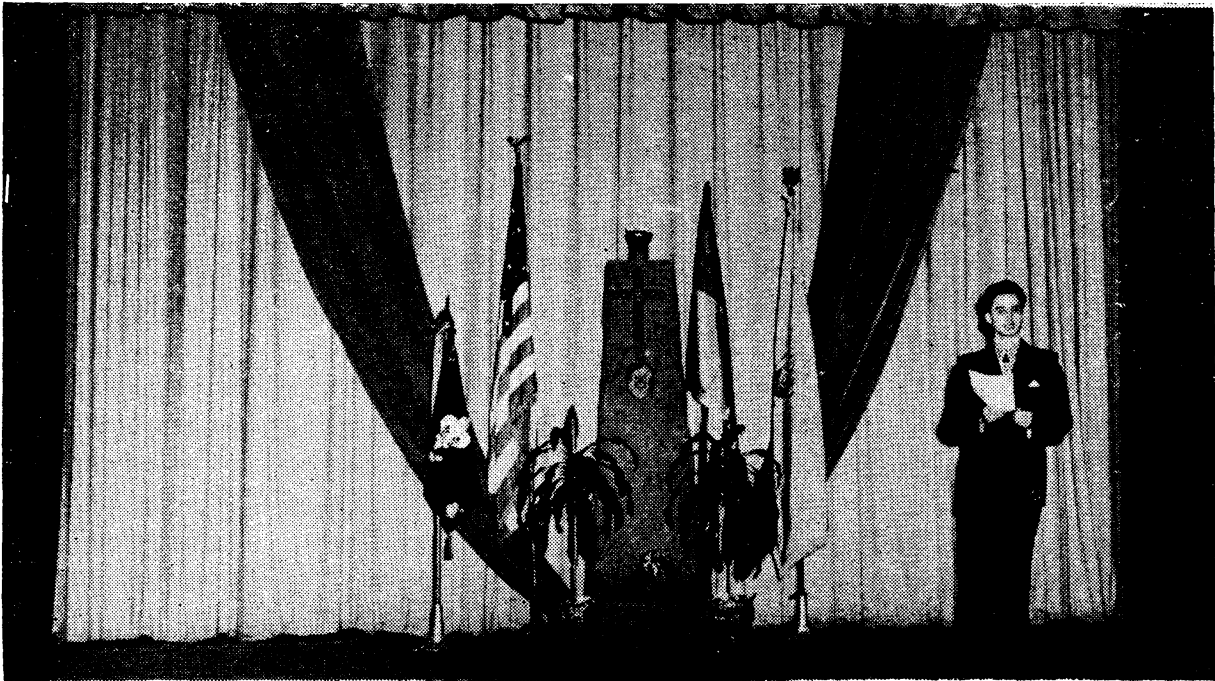
Але ні, навпаки! В наших рідних джунглях, знаходяться навіть такі газетярські графомани, які в „Гомоні України” за 7 січня 1953 р., де підсумовуючи цілорічні мистецькі досягнення, на особливе місце висуває Б. Солука, як „фільмового ентузіаста” і всю цю його „творчу” діяльність, як многонадійний зразок національного мистецтва!..

До того часу, доки та безпросвітна і антикультурна макулатура не виходила поза стіни „аматорщини” і „самодіяльності”, доти можна було відганятись від такого явища, як від надойдливих мух, але, коли це вже переливається через внутрішні межі, то необхідно запастихся противогазами і починати боротьбу з злоякісною нечистю. Тому не чекаючи навіть відповіді на поставлені питання, дозволимо собі слідуєчим разом повернутись до цих і подібних тем, більш конкретно і детально...

Клуб Української Молоді — домівка ОДУМ — в Нью Йорку. Загальний вигляд.

ХРОНІКА ОДУМ

Заступник голови філії ОДУМ інж. Петро Гурський промовляє на святі героїв Крут.
Філадельфія

НЮ ЙОРК

Клуб української молоді в Нью Йорку — Домівка ОДУМ — став справжнім центром культурно-громадського життя молоді не лише самого міста Нью Йорку, але й далеких околиць.

Часто тут відбуваються літературно-мистецькі вечори, влаштовуються доповіді, академії для відзначення українських національних свят, забави з танцями, демонструються фільми.

За останніх лише кілька місяців тут пророблена слідуюча програма:

1. Влаштовано вечір зустрічі одумівської молоді з старшим громадянством, що пройшов з великим успіхом, про що вже писалося в пресі.
2. Відбулась академія присвячена пам'яті героїв Базару. Доповідач ред. Юрій Дивнич. Мистецька частина в виконанні одумівців.
3. Влаштовано Андріївський вечір для молоді і старших. Організували одумівки.
4. Драматичний гурток філії ОДУМ з Пасейку поставив пєсу „Живі покійники”.
5. Відзначено пам'ять українських письменників розстріляних большевиками в т. зв. справі Кірова. Доповідь прочитав проф. Б. Подоляк.
6. Що таке демократія? На таку тему прочитав доповідь проф. С. Драгоманів.
7. Куди ми йдемо? Які наші шляхи? На такі теми відбувся дискусійний вечір з проф. М. Шлемкевичем.
8. Відбувся товариський дискусійний вечір одумівської молоді. Організатором вечора був Петро Матула — організаційний референт Головної Управи ОДУМ.

9. Відбулися кількаразові засідання одумівського активу в справі підготування пікетування Об'єднаних Націй.
10. Були демонстровані слідуючі фільми:
„Як працює Конгрес США?“
„Дистрикт Колумбія і Білий Дім“
„Музика в Америці“
„Боротьба союзних армій проти Гітлера в другій світовій війні“.
11. Відбувся Пленум Головної Управи ОДУМ з участю членів Контрольної Комісії, Товариського Суду, та голів і членів управ місцевих філій ОДУМ.
12. Переведено пінг-понговий турнір з молоддю „Пласту“ та „У. С. К.“-у. Від ОДУМ-у в турнірі брали участь: В. Діденко, В. Кулішенко, В. Поливко, О. Смолянський, І. Замятий, П. Одарченко, С. Міщенко.
13. Відбулись кількаразові проби шахматного турніру, що ним провадить П. Одарченко.
Крім безпосередньої праці в домівці ОДУМ, відбулося цілий ряд імпрез організованих членами ОДУМ, або за їх активною участю.
1. Переведено пікетування Об'єднаних Націй. Вперше про ОДУМ так широко й голосно заговорила американська преса. Майже всі американські газети подали заговки про пікетування фразами з одумівської летючки, а військова газета американських повітряних сил вповні надрукувала одумівську летючку на своїх сторінках.
2. Влаштовано надзвичайно успішний вечір зустрічі Нового Року в кращій залі Нью Йорку.
3. В переведенні віча українських демократичних організацій, крім доповіді представника ОДУМ, члени нью йоркської філії були впорядчиками та активно допомагали в підготовчій праці.
4. Разом з іншими молодечими організаціями м. Нью Йорку відзначено день пам'яті героїв Крут, де також представник від ОДУМ-у мав доповідь.
5. В час Різв'яних Свят організовано переведено коляду на Національ-

Філія ОДУМ в м. Пасейк з старшими громадянами на екскурсії.

ну Раду. Одну групу організувала Леся Нечипорук, другу з вертепом С. Бітнер.

Члени Головної Управи відвідували місцеві філії та виступали з доповідями на різних громадських зібраннях та вечорах, тим самим презентували ОДУМ серед українського громадянства.

На окрему увагу заслуговує праця одумівського представника в Українському Конгресовому Комітеті Миколи Зайця, що веде послідовну і незалежну лінію ОДУМ, та завжди стоїть в обороні позицій Української Національної Ради.

Дівчата філії ОДУМ в Нью Йорку.

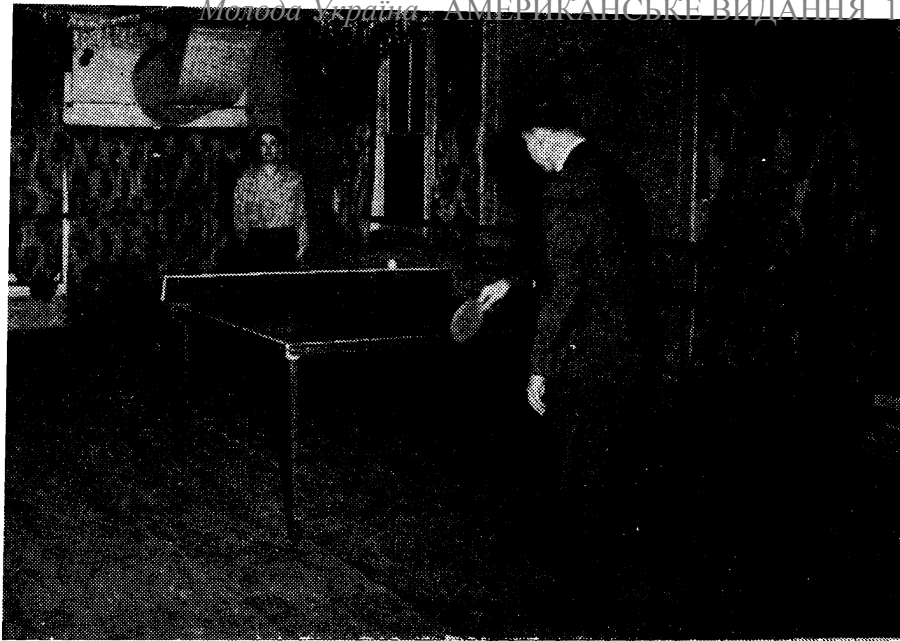
Треба так працювати філіям ОДУМ.

(Понад 400 доларів позички Української Національної Ради розповсюдила філія)

Філія ОДУМ у Філадельфії — одна з перших філій, створених у США, отже, одна з найстарших. Дехто її називав студентською, бо майже всі її члени в перші роки існування, були студентами коледжів та університетів. Діяльність

філії обмежувалась переважно студентськими доповідями, дискусіями або літературними вечорами. Тепер філія рішуче перебудувала свою працю, масово залучивши до себе шкільну й позашкільну молодь. Філія ОДУМ стала найактивнішою і найпопулярнішою молодечою організацією серед української громади в Філадельфії. З 30 членів, що було раніше, філія зростає тепер до 65.

Одним з найбільших досягнень філії є струнний гурток народних інструментів, що нараховує 9 мандолін, 4 гітари, кілька скрипок та деяких інших інструментів. Всі члени музичного гуртка — юнацька молодь 15-18 років, що раніше

Нью Йорк. Секція пінг-понгу в домі ОДУМ.

не знала гри на будь-яких інструментах, не розуміла нотної грамоти. Тепер вони всі під керівництвом молодого інженера Петра Гурського, що кілька місяців тому закінчив студії в Бельгії, вивчають музичну грамоту, та граючи за нотами, мають у своїй програмі вже кілька цікавих номерів.

Почав працю драматичний гурток. В філії завжди обдумано, добре підготовано та з великим зацікавленням відбуваються збори. Як правило, першою точкою денного порядку є доповідь запрошеного гостя з-поміж старшого громадянства або й члена ОДУМ. (Напр., в неділю 15 березня відбулася доповідь відомого українського мистця проф. Мегики на тему: „Шевченко як маляр”. Доповідь була ілюстрована, за допомогою проєкційного ліхтаря картинами Т. Шевченка). На такі доповіді прибуває не лише багато одумівців, але й позаорганізаційної молоді та старшого громадянства. Після доповіді філія при активній участі молоді обговорює свої організаційні справи.

Цілу низку лекцій прочитала в філії Лариса Тимошенко, що перебуває в організації майже від початку заснування ОДУМ. Щойно недавно Лариса з успіхом закінчила американський коледж і тепер

при ЗУДАК-у читає курс лекцій з суспільної праці.

Як і всі філії ОДУМ, також і в Філадельфії відзначили свято Св. Апостола Андрія Первознаного. З великим успіхом пройшло свято пам'яті Лесі Українки, організоване філією для молоді і старшого громадянства.

Свято пам'яті героїв Крут філія влаштувала разом з іншими молодечими організаціями (СУМА, Пласт, „Зарево”, Православна Ліга та інші), що об'єднані на терені Філадельфії в т. зв. КОСТУМ-і (Комітет співпраці товариств української молоді).

Немало зустріла перешкод, свідомих чи несвідомих, філія ОДУМ в підготовці свята Крут, і то не так з боку самої молоді, як з боку 40-50-літніх „приятелів молоді”, що чомусь ніким не прошені втручаються до справ молодечих організацій і всюди намагаються „репрезентувати” молодь.

Зовсім слушно, згадуючи про це свято в Філадельфії, писала „Свобода” з 28 лютого ц. р.:

...,Треба звернути увагу, що зовсім непотрібно, щоб такі імпрези іменем молоді відкривала старша людина та ще й випадковим словом, тоді коли представник молоді (заступник голови філії ОДУМ — Петро Гурський) ви-

голосив гарну і стилем і змістом промову”.

В зв'язку з тим, що тим старшим був представник СУМА, хочеться запитати колег сумівців: Де ж ваша молодь, шановні друзі? Як довго будуть вас репрезентувати і порядкувати в вашій організації старші?

Безперечно, маючи таких активних та ініціативних працівників, як інж. П. Гурський, Віра Русанівська — секретарка філії, Семен Лободенко — орг. референт, Гр. Тухар, Тетяна Завадович та багато інших, філія ОДУМ в Філадельфії має перед собою чудові перспективи до дальшого розгорнення праці.

Діяльність філії ОДУМ в Філадельфії хай послужить для багатьох осередків молоді, зразком того, як треба працювати.

Ол. М.

ЧІКАГО

Філія ОДУМ в Чикаго, поруч філій Нью Йорку і Філадельфії, є одною з найбільших і найактивніших філій. Тут регулярно відбуваються збори філії, зразково поставлена сплата членських внесків, влаштовується різного роду вечорі, доповіді, прогульки, тощо.

Безперечно, найбільше в цьому ініціативи і праці голови філії Павла Коновала. Але поруч, тут в щоденній праці витворилось оперативне ядро філії з активних і відданих працівників Олександр Луппо, Лукаш Іван, Дубовик Зіна, Мельник Григорій, Олексій Коновал, Іван Козацький, та багато інших.

23 вересня філія відбула автами організовану прогульку до лісу, де було влаштовано ватру та гарний імпровізований концерт.

10 жовтня філія проводила до війська одного з активних своїх працівників, члена управи і члена редколегії журналу „До мети” Бориса Шерстюка. Раніше відійшов

і вчиться в військовій школі член філії Михайло Барабаш.

13 грудня філія відзначила своє одумівське свято — день Св. Апостола Андрія Первозванного — нашого Патрона-Покровителя. З цієї нагоди відбувся вечір самодіяльності. Мішаний хор під керівництвом о. Євгена Процака відспівав „Ой, гай, мати”, „Козаченьку, куди йдеш”, „Прощай, слава”, „Зелена лещина”. Ол. Луппо та І. Куліш відспівали дует „Коли розлучаються двоє”. „Явтух” виконали Ф. Бабенко та П. Мартинович. Танці „Галоп” і „Морський танок” — Н. Нагай. „Чардаш” — В. Цісар, „Полька” — Г. Цісар — учениця балетної студії. Гарно співав хор дівчат. Вечір закінчився танцями.

31 грудня члени філії влаштували зустріч Нового Року з гарно прибраною ялинкою. Філія має свою власну домівку на вул. Айва і Ваштенау.

Господар домівки О. Сіверський і голова філії В. Поливко біля стінгазети. Нью Йорк.

З'їїнка філії ОДУМ в Нью Йорку.

Відбулося ще цілий ряд вечорів та імпрез.

При філії видається місячний бюлетень-журнал „До мети” добре редагований і цікавий змістом. Редактором бюлетеня є Олексій Коновал.

Сиракюз — штат Нью-Йорк

Мала але активна філія ОДУМ в м. Сиракюз. Декілька членів філії вибуло до війська, деякі переїхали до інших міст. Філія має свою домівку при православній церкві з якою провадить найтіснішу співпрацю. Міцевий священник о. Ковальчук є для одумівців справжнім духовним батьком та опікуном.

В день св. Апостола Андрія Первозванного філію відвідав Голова Г. У. ОДУМ Волод. Дубняк. В домівці відбувся вечір зустрічі одумівців з старшим громадянством.

Активний член філії Ростислав Склонний з найкращими успіхами закінчив гімназію, що відмітила навіть місцева американська преса.

В філії відбуваються доповіді, вечорі, забави.

Бофало — штат Нью-Йорк

Філія ОДУМ в м. Бофало є одна з наймолодших, проте об'єднала багато молоді, що не належала ранше ні до яких організацій. Члени філії Вол. Троцько, М. Будний, М. Білок з доручення Г. У. ОДУМ взяли участь в конференції українських молодечих організацій Америки і Канади. Відбулося декілька доповідей, зустрічей та вечорів. З виїздом Вол. Троцька, головою філії обрано Петра Макуху. Підтримується тісна співпраця з українськими демократичними організаціями. Філію відвідав організаційний референт Г. У. ОДУМ Петро Матула.

Пасейк — штат Нью-Йорк

Українська громада м. Пасейк зовсім малочисельна, проте філія ОДУМ, що нараховує понад два десятки молоді, активно проводить свою працю.

Відбулося цілий ряд прогульок, доповідей, вечорів зустрічі з старшим громадянством. Драматичний гурток філії виїжджав до сусідніх міст з виставою „Живі покійники”.

З відходом від активної праці

М. Хорольця, головою філії обрано Петра Величка.

Трентон — штат Нью-Джерзі

Філія в Трентоні є одною найстарших, та широко відома своїм дуже таки багаточисельним драматичним гуртком під керівництвом Ол. Кириченка. Вистави пєс „Дай серцю волю” та „Безталанна”, відбулися з великим успіхом і на високому мистецькому рівні.

Філія завжди приймає активну участь в відзначенні українських національних свят.

Головою філії є Олександр Кри-
венко.

Міннеаполіс — штат Мінесота

Постійно зростає філія ОДУМ в Міннеаполіс. Щосуботи відбуваються сходи з доповідями, рефератами. Спортова секція активно готується до літнього сезону. Працюють: група народних танців, співочий і драматичний гуртки. В час Різдвяних Свят філія провела коляду в користь інвалідів, зібравши 187 доларів. Успішно пройшов Св. Миколаївський вечір.

Голова філії — М. Швець, Секретар — В. Кохно.

Як повідомляють в останню хвилину тут відбувся спільний чайний вечір всіх молодечих організацій.

З великою і добре підготовленою програмою виступила філія ОД-УМ.
Ан.-ий.

Нюарк — штат Нью-Джерзі

Коли довготривалі переговори та неодноразові засідання представників усіх молодечих організацій м. Ньюарку в справі спільного відсвяткування річниці Крут, до бажаних наслідків не привели, громадянство побоювалось, що свято не відбудеться.

Філія ОДУМ як молодь, що виросла біля Крут перебрала ініціативу в свої руки. Після старанної підготовки, в якій під керівництвом Голови філії Івана Павленка взяли участь всі члени філії, свято Крут відбулося в вщерть наповнений, одній з найбільших залів міста. Святочну промову виголосив ред. Ю. Дивнич.

Філія активно допомагає поширенню позички Української Національної Ради:

В Нью Йорку, в видавництві „Молода Україна”, вийшла з друку та появилася в продажі нова п'єса

МИКОЛИ ПОНЕДІЛКА „ЛЕЙТЕНАНТ ФЛАЄВ”

Нью Йорк. Андріївський вечір в домівці ОДУМ.

На кого вчитися?

Г. Вс-д. Студент колумбійського університету.

В коледжах і університетах США сьогодні вчиться кілька сот українських студентів. Багато молоді збирається йти вчитись. Стремління до набуття знань і фаху серед нашої молоді є, може, найбільш відрадним і позитивним явищем в сірому житті нашої еміграції.

Але це явище є не тільки відрадним. В деяких випадках воно відкриває певні риси характеру молоді людини, риси, які без перебільшення можна назвати героїзмом. Бо хіба це не героїзм, коли молода людина, що — не забуваймо — є емігрантом, пробувши рік-два в цій країні, заробивши м'язами своїми сотню доларів, відносить їх до школи, щоб щось там пізнати, чогось навчитись? В школі тій такій людині часто доводиться сидіти поруч дітей директорів, касирів чи акціонерів великих кампаній, — і хіба ж це не подивугідне, що український студент часто вчиться ліпше, ніж ці останні? Мало хто знає, що нашому студентові іноді й пообідати буває ні за що, — хіба й це не героїство, що він чи вона вчиться в таких умовах?

Та не про це мова. Мова про те, що, не зважаючи на ці величезні труднощі, молодь йде вчитись. Одначе, напевно не помилимось, коли скажемо, що дуже в багатьох випадках бажання вчитись не завжди визначає точну мету навчання. Звичайно, є багато молодих людей, що вже наперед встановлюють собі мету, яка відповідає їхнім схильностям, зацікавленням чи талантам. Але навчальна система американських вищих шкіл, зокрема й особливо — коледжів, часто примушує робити кардинальний перегляд плянам та меті молодого студента. Більшість коледжів дають тільки загально-освітні знання, при чому студентові залишається повна свобода в виборі предметів студій. Залишений сам собі (бо так звані „дорадники” не завжди можуть збагнути, що наш студент вже має певне свідоме стремління до однієї мети; вони не при звичаєні до таких явищ з огляду на те, що американський студент коледжу в абсолютній більшості випадків приходить до коледжу тільки для набуття загально-освітніх знань, а не якоїсь ясноокресленої спеціалізації), студент часто губиться в виборі, в хаосі тих предметів, що є до його диспозиції. Дуже часто буває так, що студент, прийшовши з метою стати спеціалістом-біологом, стає збитим зі свого шляху порадою „дорадника” взяти курси з американської історії або з принципів соціології. В процесі чотирьохрічного навчання в коледжі, будучи переважаним предметами, що не мають ніякого відношення до біології, наш студент в кінці кінців губиться й капітулює перед повинню загально-освітніх предметів. В таких випадках треба мати величезну витримку в досягненні своєї мети. Але й перескочити через коледж в вищу школу спеціалізації (в галузі біології) теж не можна.

Тим то коледж для нашого студента дуже часто стає великим іспитом, пробою його стремлінь і бажань. За винятком небагатьох, так би мовити, „переконаних” одиниць, перед студентом в коледжі постає пряме питання: на кого вчитись?

Це саме питання стоїть і перед багатьма тими, хто тільки ще збирається йти вчитись.

Так от, поминаючи „переконаних” одиниць (для яких вже „все ясно” і які самі по собі є дуже позитивним явищем), хочемо коротко пе-

редискутувати це питання. У виборі мети навчання, на нашу думку, перед нашим студентом може стояти тільки дві альтернативи: вчитись, щоб бути корисним, для себе, або вчитись для українського суспільства. Таке формулювання, може, є не зовсім точне, бо прямого протиставлення між цими альтернативами часто не буває зовсім. Але ці альтернативи стають ясними тільки під кутом зору однієї дуже специфічної умови, в якій знаходимось ми, будучи емігрантами. Дуже просто це виглядає так: якщо молода людина має бажання повернутись на Україну і є переконаною, що можливість повороту прийде неминуче, то критерієм її вибору мети навчання мусить бути саме українське суспільство. Якщо ж людина знайшла собі нову батьківщину в Америці, то критерієм її вибору мусять бути можливості особистого пристосування до американського суспільства.

Про цю другу альтернативу ми не можемо багато чого говорити, бо це цілком особиста справа. Перша ж альтернатива є не цілком особистою. Від особистого в ній є тільки елементи бажання, переконання або певних схильностей та таланту. Іншим же складовим елементом цієї альтернативи є така практична річ, як корисність того чи іншого фаху чи спеціальности в умовах України. Цей елемент тим більше прибирає на вазі, чим більшими є патріотичні почуття в молодій людини. Знаючи з практики, що цих останніх в нашої молоді зовсім не бракує, мусимо докладно продумати питання корисности для українського суспільства.

Знову мусимо пригадати, що залишаємо в стороні індивідуальні випадки „переконаних” людей. Перед ними ж бо не стоїть проблема на кого вчитись. Але для тих, хто хоче вчитись, щоб бути корисним Україні, така проблема явно існує. Висловимо свою пропозицію розв'язки цієї проблеми.

В принципі стверджуємо, що, на нашу думку, **всякий фах** може бути корисним для України. Під цим оглядом, корисність визначається особистою настановою фахівця: якщо людина хоче бути корисною суспільству, то вона може це зробити будучи і лікарем, і математиком, і кваліфікованим слюсарем. Іншими словами, тут є відкриті двері для всіх і всяких талантів.

Але є й вужча сторона корисности, так би мовити — поле для максимальної корисности застосування своїх сил і знань. Це поле визначається насамперед браком — малою кількістю або й повною відсутністю певних фахів на сучасній Україні. На нашу думку, таке поле існує насамперед в галузі так званих гуманітарних наук. На сучасній Україні є чудові фахові сили в галузях точних наук і техніки. Наші інженери, фізики, лікарі чи математики є не гірші, ніж будьде в світі. Але фахівців з таких галузей, як суспільствознавство, історія, історія літератури й культури, політичні науки, право, економічна теорія, і т. п. є мало. В абсолютній більшості, це старі кадри. Нові ж кадри, студенти цих галузей науки в сучасній Україні, здобувають тільки односторонні знання, зпрепаровані й зфальшовані сталінською псевдо-наукою. Фахівці з цих галузей в майбутній Україні напевно будуть максимально корисними. Якраз ствердження цього факту і може бути добрим критерієм для наших молодих студентів у виборі мети своїх студій.

Від редакційної колегії і адміністрації.

Всі розрахунки за канадійське видання „Молодої України” висилати в Канаду. За американське — в Нью Йорк.

Наше наступне видання вийде в кінці квітня.

Від комітету допомоги родині Миколи Куліша.

Свого часу в європейсько і американсько-українській пресі промайнув звіт і заклик комітету допомоги родині найвизначнішого нашого драматурга Миколи Куліша. Цей комітет, що складається з представників мистецьких середовищ повстав, так-би мовити, стихійно. Один з його членів, випадково довідався про катастрофічний стан здоров'я дочки драматурга — Ольги і зовсім безпорадне положення її матері-дружини Миколи Гуровича.

Потрібна була негайна допомога і постійна опіка над цими безпомічними людьми. Знаючи спроможність і готовість наших відповідних організацій до таких акцій, підписані під згаданим звітом і закликом заініціювали цілий ряд заходів, які негайно допомогли родині відчувати, що вона знаходиться серед спільноти, де горе одиниці є горем громади... Про ті перші кроки і їх наслідки писалось свого часу у тому-ж звіті. Збіркова акція велась в Нью-Йорку і Філадельфії. Після одноразового оголошення звіту в пресі стали відгукатись із дальших місць Америки і Канади люди доброї волі, що посильними жертвами поспішили на допомогу родині і засвідчили свою пошану і любов до нашого неперевершеного драматурга, який мав силу волі відмовитись від всіх „світських” благ і принести себе в жертву ідеї і мистецтву.

Дуже жаліємо, що немаємо змоги ізза браку місця поіменно перерахувати усіх жертводавців і тим способом скласти їм подяку від родини Миколи Гуровича і від усього нашого суспільства. В найблищому будучому постараємось з детальним звіті назвати всіх і внесені ними суми. Сьогодні ми змушені обмежитись інформацією широкого загалу загальним станом цієї акції: **Індивідуальні пожертви і групові збірки дали по сьогоднішній день — 763 долари**, які були передані родині М. Куліша в міру їх поступлень. В лютому ц. р. видавництво „Київ” випустило окремою книжкою п'єсу М. Куліша — „Народній Малахій”, якої більшу половину тиражу, власник видавництва проф. Б. Романенчук віддав комітетові для кольпортування, з якого весь дохід призначається родині М. Куліша, як спадкоємцям його творчості. Із продажі цієї книжки родина вже одержала — 130 доларів, решта буде негайно передаватись по відчитності кольпортерів. Комітет звернувся з проханням до Організацій ОДУМ, ОДВУ і СУМ допомогти розповсюдити цю книжку поміж своїми членами і тим самим взяти участь в справі допомоги родині М. Куліша.

Як видно із того повідомлення — дещо вже зроблено... Але це ще дуже мало, щоби забезпечити родину драматурга, щоби допомогти дочці його вилікуватись із тяжкої недуги і щоби виконати свій громадський обов'язок і довг вдячності та пошани перед Миколою Гуровичем Кулішем, за його незрівнянні мистецькі твори!...

Йосип Гірняк — секретар комітету.

ВІД ГОЛОВНОЇ УПРАВИ ОДУМ В США

Головна Управа ОДУМ в США повідомляє своє членство та всіх прихильників, що на вечорі зустрічі одумівської молоді з старшим громадянством в Нью-Йорку на допомогу родині драматурга М. Куліша було зібрано 40 доларів та передано п. реж. Й. Гірняку як представникові комітету.

Тепер Головна Управа ОДУМ взяла 100 примірників пєси „Народній Малахій” та розіслала їх до місцевих філій ОДУМ.

Просимо всі управи філій ОДУМ та весь одумівський актив, якнайскоріше розпродати надіслані примірники та переслати гроші на адресу Г. У. ОДУМ в США, щоб ми могли також якнайскоріше відіслати „тим, що допомоги потребують”.

Г. У. ОДУМ в США.

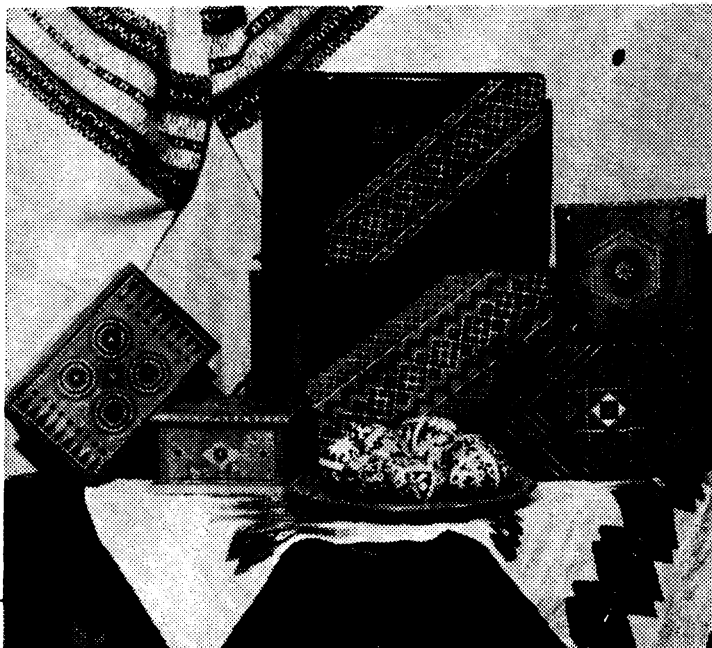
ЯКЩО ВИ ПРИЙДЕТЕ
ДО НЬО ЙОРКУ,

зайдіть
до „АРКИ”.

Найбільший
вибір
українських
платівок.

Тут купите гарно оформлені, першо-якісно зроблені

альбоми, касетки,
тризуби, хрести,
писанки.

Швейцарські годин-
ники, найбільший ви-
бір з відділу галан-
терії, книжки і газе-
ти, телевізори і радіо,
машинки до писання.

Висилаємо поштою.

Напишіть і Вам виш-
лють каталог.

ARKA Company
48 East — 7th Str.
NEW YORK 3, N. Y.

Phone:
GRamercy 3-3550

UNION SQUARE MUSIC SHOP
27 UNION SQUARE WEST

AL 5-6969

Фірма найбільшого вибору альбомів і поодиноких гра-
мофонних пластинок:

КЛЯСИЧНА, ТАНЦЮВАЛЬНА, ОПЕРОВА, ХОРОВА, ОРКЕСТРОВА
ТА ІНСТРУМЕНТАЛЬНА МУЗИКА.

Тут можете вибрати найкращі українські альбоми і плас-
тинки зроблені в Україні і на еміграції.

ВИМАГАЙТЕ КАТАЛОГІВ.

ВИСИЛАЄМО ПОШТОЮ.

УКРАЇНСЬКА КНИГАРНЯ „СУРМА”

Має великий вибір книжок, газет, машинок до писання, найновіших випусків грамофонні пластинки, альбоми.

Нові англійсько-українські і українсько-англійські словники. Висилаємо далеко в різні міста і штати.

ПИШІТЬ. ВИШЛЕМО КАТАЛОГ.

SURMA
11 East — 7th Str.
NEW YORK 3, N. Y.

Tel.: GRamercy 7-0729.

ТАНКОВА І ФІЛЬМОВА СТУДІЯ АВРАМЕНКА І АМЕРИКАНСЬКО-УКРАЇНСЬКИЙ МИСТЕЦЬКИЙ ОСЕРЕДОК

4 ST. MARKS PLASE (East 8th Str.)

NEW YORK 9, N. Y.

Tel.: ALgonquin 4-7655

(Продукція і дистрибуція 35 і 16 мм. і телевізійних фільмів)

До танкової студії приймаються діти від 3-ох років і старші.

Навчання провадиться щодня. Для дітей від 5:30 до 8 год. вечора.

Сальонові танки кожного вівторка і п'ятниці від 7 год. вечора під керівництвом Л. Лепкого.

Хай цей маленький хлопчик Андрій Кулик переконає молодих і старших що треба навчитися рідного танку.

Використайте цю чудову нагоду.
Звертайтеся до нас по інформації.